

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

**SİYASİ PARTİLERİN EĞİTİM POLİTİKALARI: 2015 GENEL SEÇİM
PARTİ BİLDİRGELERİNİN ANALİZİ**

Mehmet YAPRAKLI
Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL, 2017

T.C
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ TESLİM ve ONAY TUTANAĞI

KONU: SİYASİ PARTİLERİN EĞİTİM
POLİTİKALARI: 2015 GENEL SEÇİM PARTİ
BİLDİRGELERİNİN ANALİZİ

ONAY:

Prof. Dr. Engin KARADAĞ

(Danışman)

(İmza)

Prof. Dr. Suat ANAR

(Üye)

(İmza)

Yard. Doç. Dr. Nihal SÖLPÜK

(Üye)

(İmza)

TESLİM EDEN

Mehmet YAPRAKLI

TEZ SAVUNMA TARİHİ

: 02.11.2017

TEZ ONAY TARİHİ

: 02.11.2017

T.C.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

**SİYASİ PARTİLERİN EĞİTİM POLİTİKALARI: 2015 GENEL SEÇİM
PARTİ BİLDİRGELERİNİN ANALİZİ**

Mehmet YAPRAKLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Engin KARADAĞ

İSTANBUL, 2017

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Engin KARADAĞ'a, teşekkür ederim.

Ayrıca manevi desteğini her zaman yanımda hissettiğim aileme de sonsuz teşekkür ederim.

İSTANBUL, 2017

Mehmet YAPRAKLI

ÖZET

SİYASİ PARTİLERİN EĞİTİM POLİTİKALARI: 2015 GENEL SEÇİM PARTİ BİLDİRGELERİNİN ANALİZİ

Bu çalışmada, dört büyük siyasi partinin eğitim politikalarını eğitim programları, okul öncesi eğitim, meslek liseleri ve mesleki eğitim, öğretmen eğitimi ve istihdamı, özel eğitim, zorunlu eğitim, eğitim felsefesi, yükseköğretime ilişkin reformlar, üniversite giriş sınavları, eğitim bütçe ve kalitesi gibi boyutlar açısından karşılaştırmak amaçlanmıştır. Çalışmada resmi belge niteliği taşıyan belgelerin incelenmesi yöntemi kullanılmış ve 1 Kasım 2015 seçim bildirgeleri incelenerek gerekli veriler toplanmıştır.

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması modeli kullanılmıştır.

Verilerin analizinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Türkiye’de yasal bir biçimde faaliyet gösteren dört siyasi parti, Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi, oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucunda; Türkiye’deki siyasi partilerin çağdaş anlamda eğitime ilişkin görüşleri, eğitim konusundaki vaatleri, siyasi partilerin seçim bildirgelerinde ifade ettikleri temel sorun alanları ve çözüm önerileri ortaya konmuştur. Tartışma bölümünde ise Türkiye’deki dört büyük siyasi partinin eğitim politikalarının karşılaştırılması yapılmıştır. Bu çerçevede, Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokrat Partisi eğitim politikaları arasındaki benzer ve farklı yönler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Siyasi partiler, seçim bildirgeleri, eğitim politikaları, eğitim

ABSTRACT

EDUCATION POLICIES OF POLITICAL PARTIES IN TURKEY: EXAMINATION OF 2015 ELECTION DECLERATIONS

Main purpose of this study is to compare and contrast the views and policies of political parties in the field of education under several topics which are education programs, preschool education, vocational high school and vocational training, teacher training and employment, special education, compulsory education, education philosophy, reforms related higher education, university entrance examination, education budget and qualities.

Data for this study have been collected from formal written materials that are election declerations dated November 1, 2015, received from official web sites of the political parties. Data have been analysed through the document analysis technique among qualitative research methods. The sample of the study consists of legally operating four political parties of Turkey, Justice and Development Party, Republican People's Party, People's Demoktratic Party and Nationalist Movement Party.

Results have revealed that political parties have different and similar temporary perspectives, promises, solutions to the problems related to education indicated in election decleration. In disscussion part, comparision findings were resatated in terms of four great Turkish political parties' education policies. In this frame, similarities and differences of political parties on educational policies have been presented.

Keywords: political parties, election declerations, education policies, education

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	II
İÇERİK	V

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Önbilgi.....	1
1.2 Eğitim Politika İlişkisinde Tarihsel Boyut.....	11
1.3. Araştırması Yapılan Partilerin Eğitim Politikaları.....	13

BÖLÜM II

İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Araştırmanın Amacı	32
2.2. Araştırmanın Varsayımları	32
2.3. Araştırmanın Önemi	34

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

3.1. Araştırma Tasarımı	35
3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	35

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

4.1. Sonuçlar	36
4.2. Tartışma	59
KAYNAKLAR.....	73

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Ön Bilgi

Eğitim ve eğitime ilişkin etmenler insanların dünyada var oluşundan bu yana mevcuttur. Elbette eğitim bugünkü anlamına çeşitli değişimlere uğrayarak ulaşmıştır. Değişimlerin bir kısmı başka alanlarda ilerlemeler sağlarken bir kısmı da diğer disiplinlerdeki gelişmelerden etkilenerek ortaya çıkmıştır. Eğitim devamlılığı olan bir süreçtir ve insanların yaşamı boyunca varlığını devam ettirecektir (Ayas ve Diğerleri, 1995, s.2)

Eski çağlarda eğitim, hayatta kalma mücadelesi, beslenme ve tehlikelerden korunmayı konu edinirken; modern çağlarda sağlıklı yaşam, kültürel ve sosyal gelişim, rekabet etme ve üstünlük sağlama konularını kapsamaktadır. İnsanın sosyal yönü çevresiyle ve diğer insanlarla kurduğu iletişim ve etkileşim sonucu gelişirken, kültürel yönü ise içinde yaşamakta olduğu toplumun kültürü ile etkileşimi sonucunda gelişmektedir. Bu süreç doğumdan itibaren başlar, yani insan doğduğu andan itibaren hem sosyalleşme veya toplumsallaşma hem de kültürel özellikleri kazanma süreci başlar. Milletler varlıklarını sürdürmek için, inanç, gelenek, görenek, değer gibi özellikleri insanlara iletmek için uğraşır. Bunun gibi kültür öğelerinin gelecek kuşaklara iletilmesi uygulamasını kültürleme olarak tanımlamaktadır. (Erden, 1998; Akt: Ayas ve Diğerleri, 1995, s.2). Kültürleme bilinçli veya bilinçsiz şekilde okulda, ailede, çevrede yani her ortamda gerçekleşebilir. Eğitim kültürlemenin kasıtlı olarak sunulan kısmıdır (Erden, 1998; Akt: Ayas ve Diğerleri, 1995, s.2).

Eğitim; kişinin zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal becerilerinin istendik ve uygun bir şekilde geliştirilmesi ve bazı hedeflere d6n6k yeni yeti, davranış ve bilgiler kazandırılmasına d6n6k eylemlerin t6m6d6r. Eğitim, yaşam boyu s6rer; pl6nlı ya da tesad6fi olabilir (Aky6z, 2012).

Bireye yapılan en etkili ve en tesirli, geleceğe yapılan yatırım eğitimidir; 66nk6 insan iktisadi, politik ve topluma ilişkin d6zenle alakalı yani k6lt6rel d6zenin t6m unsurlarını oluşturup işleten, yıkan ve bozan, yeni oluşumları araştıran, bulan ve b6t6n bunları değerlendirendir (S6nmez, 2002).

Eğitim, insanın kendisini keşfetmesini sağlayan bir ara6tır. Eğitim bireylerin istedikleri bir işte, meslekte 6alışmasını sağlar. Genel olarak bakıldığında eğitim, insanların mutlu bir hayat s6rmesi i6in onlara yol g6steren bir pusuladır. Ama6lara daha kolay ve sağlıklı ulaşmak i6in gereklidir. Eğitim, bireylerin bilgi ve beceri elde etmelerine ve kendilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Afşar, 2011, s.13).

Eğitim yaygın ve 6rg6n eğitim olmak 6zere T6rkiye’de iki şekilde y6r6t6lmektedir. Yaygın eğitim daha 6ok 6rg6n eğitim dışında kalan kişilerin ilgi ve ihtiya6 duyduğu alanlara d6n6k eğitim faaliyetlerini kapsar. 6rg6n eğitim ise belli yaş gruplarına 6zg6 okullarda programlı ve planlı bir şekilde y6r6t6lmekte olan, Milli Eğitim’in hedeflerine g6re oluşturulmuş okul 6ncesi, ilkok6retim, orta66retim ve y6ksek66retim gibi art arda kademelerden oluşmaktadır (6epni & 6il, 2010).

Gelişmekte olan toplumlar eğitime büyük ölçüde önem atfetmekte ve kaynak ayırmaktadır. Bu duruma sebep olan önemli etmenlerden biri, birey ve toplumun eğitime ilişkin beklentilerinin artmasıdır. Bununla birlikte böylesi beklentiler, git gide artarak niceliksel yapıdan niteliksel yapıya doğru sağılım göstermektedir. Böyle beklentileri karşılamının en önemli doğrultusu da nitelikli ve tesirli eğitim gerçekleştirmektir. Nitelikli ve tesirli eğitim anlatılırken iki açısı ele alınmaktadır. Birinci açı nitelikli ve tesirli eğitim gerçekleştirmede büyük etki gösteren “temel dönüşümler”, ikinci açı ise nitelikli ve tesirli eğitimi gerçekleştirmede büyük etki gösteren “temel dönüşümlere” zemin oluşturacak “farklı fakat bilimsel yeni zihinsel oluşumlar” ve bunlar için öncelikle gereken “zihniyet değişiklikleri” dir (Erdem, 2005, s.1).

Bu bağlamda eğitimin tanımı ve nasıl ifade edildiği önem taşımaktadır. Akyüz’e (2008) göre eğitim; bireye birtakım hedeflere dönük yeti, donanım ve davranış kazandırılması ve bireylerin zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yeti ve davranışlarının uygun ve istendik yönde geliştirilmesi amacıyla yapılan etkinliklerin tümüdür. Eğitim, planlı ya da tesadüfî olmak üzere yaşam boyu sürmektedir. Belli bir çevre içinde kişisel yetiştirme yollarıyla yapılan ve okul dışında sürdürülen öğretme, öğrenme, bilgi aktarma ve beceri kazandırma çalışmalarının tümüne de yaygın eğitim adı verilmektedir. Yani eğitim, öğretimi de içine alan bir kavramdır.

Eğitim, uzun yıllardan beri çocuklar, gençler ve yetişkinler arasında, bilgili olanlarla bilgisi olmayanlar arasında insanın olduğu günden beri süregelen bir kavramdır.

Böylesi bir oluşum, eğitimciler ve yan dalları bilim insanları tarafından farklı şekilde yorumlanmaktadır.

Sosyal bilimciler ve sosyal açıya önem veren eğitim bilimciler eğitimi insanın ait olduğu kültürünü kazanması ve içselleştirmesi, sosyalleşmesi, topluma ait olma ve kültürleşmesinin gelişmesi olarak anlatmaktadırlar.

Bireyi psikolojik bir yapı olarak gösteren psikolog ve eğitim bilimcilere göre eğitim, insanın içindeki istek ve arzularını varabileceği en yukarı seviyeye kadar götürmek, bireyin içindeki oluşumu tam bir şekilde oluşumu geliştirebilmek için gerekli çevresel düzeni yaratabilmektir.

Ekonomi bilimcileri açısından eğitim üretme ve birikim işidir. Ekonomistlerin en tesirli oluşumlarından biri olan emek işçiliğini nitelikli bir şekle getirmek, bilgi becerisi oluşmamış ve yetişmemiş bireyleri bir ham madde olarak koyduğumuz, sonunda bilgi ve becerisi oluşmuş, nitelikli bir işgücü olarak çıkardığımız bir düzen olarak görülmektedir. Bu bakış açısı içinde eğitim, insana meslek kazandıran bir süreç olarak ele alınmaktadır.

Eğitimi farklı yorumlamalar ve tanımlamalar şeklinde ele almak mümkündür. Sadece eğitim olgusunun yaygın tanımlarından birisi ise şu şekildedir; eğitim kişinin davranışlarında kendi yaşadığı beceriler yöntemiyle ve kasıtlı olarak istediği farklılıkları yapılaştırma sürecidir (Ergün, 2009, s.1).

Önemli sosyolog ve eğitim sosyologlarının eğitime ilişkin tanımlarından bazıları şöyledir: Ziya Gökalp’a göre eğitim; toplumun yetişkin kuşağının genç kuşaklara his ve fikirlerini kazandırma sürecidir. Durkheim eğitimi, “fizik ve sosyal tabiatın insan üzerinde meydana getirdiği tesirlerdir” şeklinde tanımlamaktadır. Yeni yetişmekte olan nesle toplumsal ve kültürel değerlerin aşılınıp öğretilmesi; ferdin, toplumsal değişim şartlarına ayak uydurabilmesi için gerekli bilgi, görgü, beceri ve alışkanlıkla teçhiz edilmesi; fertlerin siyasal otoriteye sadık ve demokrasiye bağlı olarak yetiştirilmesidir”. Baltacıoğlu’na göre eğitim, “bir toplumu ortak değerler etrafında birleştiren, yeni değerler vücuda getiren dayanışmayı sağlayan kurumdur”. Kant’a göre eğitim, “toplumun kültürel mirasının genç kuşaklara aktarılmasıdır”. M. Turhan’a göre eğitim, “bir toplumun istiklalini, ideallerini, toplumun hayatını düzenleyen kıymet hükümlerinin genç nesillere aşılınması ve onlarda yaşatılması işidir”. Sati Bey’e göre eğitim, “bireyin özel kabiliyetlerini köreltmeksizin genel kabiliyetlerini artırmak ve maharet sahibi yapmaktır”. J.J. Rousseau’ya göre eğitim, “çocukları tabiatın kucağında yetiştirmek ve insan yapmak sanatıdır”. J.S. Mill’e göre eğitim, “ferdin kendisi ve başkaları için bir mutluluk aracıdır”. H. Spencer’e göre ise eğitim, “iyi yaşama imkânları sağlayan etkinliklerin türüdür”. Görüldüğü gibi eğitim bireyde var olan ve doğuştan getirdiği yetenekleri en üst düzeye çıkartma aracıdır (Kılıç, 2009, s.5-6).

“Çocuklar içinde bulunulan zaman dilimi için değil, fakat gelecekte insanın mümkün gelişmiş durumu için eğitilmelidir...” (Kant, 2009, s.43). Kant’ın eğitime yönelik bu yaklaşımı insanın kaderini göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca J. Dewey’in de “Eğitim ve Toplum” adlı eserinde dile getirdiği gibi eğitim sistemi, toplumsal değişimin bir aracıdır. Eğitim tarihi boyunca eğitim olgusuna ilişkin çeşitli

felsefi ve siyasi yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bazı filozoflar, eğitimi toplumsal değişimin aracı olarak görmeyi doğru bulmamışlar ve eğitimin toplumu değil, toplumun eğitimi etkilediğini savunmuşlardır. Toplumun eğitimden ya da eğitimin toplumdan etkilendiğine dair bu diyalektik yaklaşımların her ikisinin de gerçekçi olduğunu söyleyebiliriz. İkisi de birbirine bağlı, hatta bağımlı olarak gelişme gösterir. Eğitim insana kendini gerçekleştirme için olanaklar sunar. Eğitim, toplumsal ve bireysel beklentileri de dikkate alarak bir yandan yetiştirdiği çocukları, kişilik sahibi bireyler haline getirmeyi; bir yandan da toplumsal aksaklıkları görece, eleştirecek, değiştirebilecek güçte yurttaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir olgudur. Eğitilmiş bir toplumda ortak yaşama hedeflerini düzenleme, toplumun çıkarları doğrultusunda harekete geçme, doğruyu-yanlışı ayırt edebilme, toplumsal sorumlulukları üstlenme, yazılı olan ya da olmayan toplumsal kuralları değerlendirme gibi noktalarda sorun yaşanmaz. Bir toplumun en büyük zenginliği bireylerinin eğitim düzeyinin yüksekliğidir. Eğitim ayrıca bireye, anadilini yetkin bir biçimde kullanabilme olanağı sağlar. Eğitim; bireyin yaptığı işin, toplumsal düzendeki anlam ve öneminin farkına varmasını sağlar. Eğitilmiş kişiler, sadece ulusal değil, evrensel değerlere sahip çıkmayı da bilebilirler. Eğitimin insana ve topluma katkıları azımsanmayacak kadar çoktur. Birey, çok yönlü ve karmaşık olan eğitim süreci boyunca farklı aşamalardan geçerken sonunda eğitimin kendi yaşamında nedenli önemli olduğunu fark edebilir. Bu yüzden eğitim kurumları kendinden beklenen görevleri yeterli düzeyde icra etmelidir. “Kendisinden beklenen görev ve fonksiyonları icra edemeyen, ülke kalkınmasına yeterince katkıda bulunamayan eğitim müessesesi, ıslahata tabi tutulacak müesseselerin başında gelir” (Sönmez, 1999, s.119).

Eğitim hakkında geliştirilmiş olan tanımların temellerini oluşturan fikirler filozofların düşüncelerine dayalı olarak geliştirilmiştir.

"Eğitim vücuda ve ruha müstait olduğu mükemmelliği veren şeydir." (Platon)

"Çocuğu insan haline getirme sanatıdır." (Cicero)

"Tabiata göre adam yetiştirmedir." (Rousseau)

"Melekleri hep birden ve ahenkli olarak tekâmül ettirmektir." (Stein)

"Yetişmiş nesillerin yetişmekte olan nesiller üzerindeki etkilerinin tümüdür." (Durkheim).

Bu düşünürlerin tanımları eğitim hakkında ileri sürülen düşünceler olup konu olarak insanı belirlemiştir (Sönmez, 1995, s.116). Ayrıca Sönmez (2014)'de çeşitli felsefi akımların eğitime ilişkin tanımlarının farklılaştığını öne sürmektedir. İdealizm açısından eğitim, "insanın bilinçlice ve özgürce Allah'a ulaşmak için sürdürdüğü biteviye çabalarıdır". Realizme göre eğitim, "yeni kuşağa kültürel mirası aktararak, onları topluma uyuma hazırlama sürecidir". Pragmatizme göre eğitim, "kişiyi yaşantılarını inşa yoluyla yeniden yetiştirme sürecidir". Marxizm'e göre eğitim, kişileri tabiatı denetim altına alarak onda değişiklik yapma ve üretimde bulunması için çok yönlü eğitime sürecidir. Natüralizme eğitimi, bireylerin tabii olgunluğa erişmesini ve bunu ortaya koymasını sağlama işidir.

Kurt'a göre (2016); eğitimi anlamak onun işlevlerini anlamak yoluyla sağlanabilir. Buna göre eğitimin amacı onun içerisinde bulunduğu toplumun felsefesi ve politikası ile uyumlu olarak şu işlevleri yerine getirmesi beklenir:

a) *Toplumsal İşlevi:* Toplumun devamlılığı ve gelişimi önemlidir. Bunun sağlanması eğitilmiş bireylerin yetiştirilmesine bağlıdır. Kültürel mirasın aktarılması, bireyin toplumsallaşması da eğitim yoluyla gerçekleşir. Ayrıca insana toplumun içinde bulunduğu sıkıntıları çözüme ulaştırma yetisi sağlamak toplumsalaşma becerilerinin hedefleri içinde değerlendirilebilir. “Eğitim biliminin fonksiyonu insanı topluma kazandırmasıdır. Toplumla kaynaşabilen bireyler sağlayabilmektir. Bununla birlikte toplum sadece sayısal bir olgu değildir. Toplumun farklı özellikleri vardır. Bazı durumlarda insanüstü değerler oluşturur. Toplumsal bilinç, toplumsal bellek gibi” (Turgut, 1992, s.144).

b) *Ekonomik İşlevi:* Ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek insana bazı geçerli nitelikler kazandırarak yaratıcı duruma getirebilme yoluyla sağlanabilir. Nitelikli insan kaynağı yetiştirerek bireylerin ülke kaynaklarını etkili kullanmaları ve bunu ilerletmeleri eğitim ile sağlanmaya çalışılır.

c) *Siyasal İşlevi:* Bireylere toplumsal değerleri eğitim yoluyla kazandırmak siyasal düzeni kurmada ve bireylere millet bilinci oluşturmada katkı sağlamaktadır. Bu eğitimin siyasal işlevinin amaçları arasındadır. Bireye demokratik özellikleri kazandırma hedefi gene eğitim yoluyla daha etkin olarak sağlanabilir.

d) *Bireysel İşlevi:* Eğitim işlevleri arasında bireysel olanlar en önemli işlevdir. Kişinin bireysel ilgi ve becerilerine göre bazı bilgi, yetenek ve tutumları kazanmalarını sağlayarak kendini gerçekleştirme tutumlarına yardımcı bulunma eğitimin bireysel fonksiyonudur.

e) *Felsefi İşlevi*: Bireyin düşünme ve düşünce üretme becerilerini geliştirme ve bireye çok yönlü bakış açısı kazandırma eğitimin felsefi işlevinin gereğidir. Bu anlamda özellikle günümüzde eleştirme, sorgulamaya çalışma, yargılama, iyiyi ve güzeli araştırması bireysel özelliklerin geliştirilmesi eğitimin felsefi işlevi ile sağlanabilir.

Eğitim yaşamın başından sonuna kadar devam etmekte olan ve sosyal, kültürel, bireysel ve politik unsurları kapsayan bir olgudur. Bireylerin içinde yaşadıkları toplumun ölçütlerini, değer ve yargılarını ve yaşama biçimlerini edinmelerini sağlayan tüm sosyal süreçlerdir. Geçmişten günümüze eğitimin pek çok farklı tanımı yapılmıştır (Korkmaz ve Öktem, 2014).

Ertürk (1972)'e göre eğitim kişilerin kendi deneyimleri aracılığıyla maksatlı ve istemli değişimler oluşturması sürecidir. E. Durkheim sosyolojik bir bakış açısıyla toplumsal bir kurum olarak eğitimi yetişkin jenerasyonun genç bireyleri sistemli bir şekilde toplumsallaştırması olarak tanımlamaktadır. Durkheim'a göre toplumsal değerlerin aktarımında ahlaki eğitim önem taşır ve toplumsal kazançlar doğrultusunda oluşan bir ahlak anlayışı disiplin sağlama işlevine sahiptir (Tezcan, 1985; s. 6).

Fransız düşünür Michel Foucault, eğitim kurumlarını toplumsal normlara ve düzene uygun bireylerin yetiştirilmesini gözetleme ve denetleme işlevine sahip koruyucu ve disipline edici merkezler olarak görmektedir (Şentürk ve Turan, 2012).

Eğitim vasıtasıyla devlet varlığını idame ettirebilmekte ve ideolojisini devam ettirebilmektedir (Akın ve Arslan, 2014).

Platon siyasal güce alet olmakta olan eğitimi sistemleştirmiştir. Platon “Devlet” adlı eserinde belirttiği üzere bireylerin eğitimleriyle ilgili temel otoriteyi devlet olarak görmekte ve eğitim hakkının sahibi olarak devleti öne sürmektedir. Bir ulusun sahip olduğu eğitim felsefesi esas olarak nasıl bir toplum oluşturmak istediğine dair amaca dönük bir kurguyu ihtiva eder. Siyasal sistem eğitim felsefesinin oluşturulmasına hizmet eder. Tüm toplumlarda, siyasal kurumlar eğitim aracılığıyla bireylere kendi siyasal düşünce sistemlerini benimseterek mevcut düzeni koruyan ve ulusal bütünlüğe katkıda bulunan vatandaşlar yetiştirmeyi hedefler.

Locke, ise eğitimi ahlaklı bireyler yetiştirme ve ebeveynlerin sahip oldukları yetileri aktarma süreci olarak ele alıp bireyin eğitiminde sorumluluğu aileye yükler (Gutek, 1988; çev. Kale, 2014, s. 281). Toplumsal istek ve geleneklere göre bir eğitim anlayışına Rousseau da karşı çıkmakta ve çocuğun doğa ile uyumlu eğitilmesi gerektiği fikrini savunmaktadır (Korkmaz ve Öktem, 2014).

Siyaset eğitimi etkileyen kurumlardan biridir. Siyasi partiler, hükümet, devlet başlıca siyasal kurumlardır. Siyaset toplum ve devlet yönetimiyle ilişkili olduğundan toplumu oluşturan bireyleri yetiştiren eğitim kurumlarının siyasetin odağında olması ve her siyasi partinin bir eğitim politikasının olması çok doğaldır. Politika en temel tanımıyla örgüt içinde alınması gerekli kararlara ve girişilecek eylemlere yön vermek maksadıyla belirlenmiş ilkelerdir. Bu doğrultuda eğitim politikasını eğitimle ilgili konulara yön vermek, eğitim için kaynakların nasıl ve nereden sağlanacağı, sistemin yapısının ve işleyişinin nasıl düzenleneceğini belirlemek olarak tanımlayabiliriz. Politika kavramını bireyler ve toplumla alakalı konularda karar ve eylemler oluşturma

yöntemi olarak kabul edersek, eğitim politikasının eğitim ile ilgili konularda seçimler yapmak olduğunu düşünebiliriz.

Ülkelerin eğitim politikalarını belirleyen unsurlar arasında toplumun ihtiyaçları, eğilimleri ve beklentileri yer almaktadır. Her ülkenin toplumunun yapısı, işleyişi ve kurallarına uygun kendine has bir eğitim politikası vardır. Ancak günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle ülkelerin eğitim politikaları genel olarak birbirini etkilemektedir (Çetin, 2014).

1.2. Eğitim Politika İlişkisinde Tarihsel Boyut

Türkiye’de var olan eğitim politikaları Cumhuriyet’in ilanından itibaren biçimlenmektedir. I. Dünya Savaşı sonrası parçalanmakta olan Osmanlı Devleti yerine modern ve laik bir ulus devleti kurmayı hedefleyen Mustafa Kemal Atatürk 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti’ni kurarak eğitimi yeni devletin odağına almıştır. Eğitim yoluyla insanların zihninde yapılacak değişikliklerle modernleşmenin gerçekleşeceğine inanarak Cumhuriyetin ilk yıllarında toplumun modernleştirilmesi ve laiklik ilkesi doğrultusunda eğitim alanına yenilikler getirmiştir. Toplumun ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak sosyal yaşamla uyum sağlayan aynı zamanda muhasır medeniyetler seviyesi hedefine uygun eğitim politikaları geliştirmiştir. Topluma muhasır medeniyetler yolunda yön verebilmek adına eğitime ilişkin pek çok inkılap yapılmıştır.

Cumhuriyet dönemi eğitim inkılapları, Osmanlı Devleti’nden devralınan eğitim kurumları, müfredat ve kadronun laik bir ulus devlet kurma hedefine uygun

bulunmaması üzerine 3 Mart 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile başlamıştır. Bu kanun ile tüm eğitim kurumları Maarif Vekaleti'ne (Milli Eğitim Bakanlığı) bağlanmıştır. “Millileşmek ve çağdaş uygarlık düzeyine çıkmak” amacıyla yapılan inkılaplardan bir diğeri de harf inkılabıdır (Demirtaş, 2008, s.161). Harf inkılabından sonra yeni alfabenin öğretilmesi için 1 Kasım 1928 tarihinde Millet Mektepleri açılmıştır.

1923'ten 1930'a uzanan sürede ilk ve ortaokul sınıf düzeylerindeki programlarda da radikal değişikliklere gidilmiştir. Türkiye'de eğitim politikalarının belirlenmesinde Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu, TÜBİTAK gibi kurumların yanı sıra siyasal partilerin de katkısı bulunmaktadır.

Cumhuriyet dönemi eğitimdeki yenilikler Yüksek Öğretim reformları ile devam etmiştir. Bu reformlar 1925'te Ankara Hukuk Mektebi, 1926'da Gazi Eğitim Enstitüsü ve 1933'te Osmanlı döneminde adı Dar'ül-Fünun olan İstanbul Üniversitesi'nin açılması ile sürmüştür. Üniversite reformu yabancı eğitim uzmanları ve öğretim görevlilerinin çeşitli fakülte ve enstitülerde ders vermelerini sağlayarak Beryl Parker, John Dewey, Kühne, Omar Buyse, Albert Malche gibi eğitim bilimcilerin yaklaşımlarına başvurulmuştur (Demirtaş, 2008).

Atatürk'ün izlediği bir diğeri eğitim politikası, yurt dışından Türkiye'ye eğitim bilimci ve öğretim üyesi getirmenin yanı sıra batı ülkelere Türk öğrencilerin gönderilmesinin sağlanmasıdır. Yurt dışına gönderilen öğrenci sayısı da yıldan yıla artış göstermiştir.

Atatürk döneminde halkın eğitim ve kültürüne katkı sağlamak amacıyla Halkevleri kurulmuştur. Bu kurumlar çalışmalarını Dil-Edebiyat-Tarih, Müzecilik, Sosyal Yardım, Güzel Sanatlar, Temsil, Halk Dershaneleri ve Kursları, Kütüphane ve Yayın, Sergileme ve Köycülük, Spor gibi farklı bölümlerde yürütmüştür.

Milli Mücadele'den itibaren aktif bir biçimde başlamış olan eğitim mücadelesi Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşamı süresince devam etmiştir. Okullaşmada artış sağlanmış, eğitimdeki yeni düzenlemeler ile de öğretmenlerin nitelik ve niceliğinde iyileştirme sağlanmaya çalışılmıştır. Bu dönemde eğitime ayrılan bütçe de yıldan yıla artış göstermiştir. Sonuç olarak, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte eğitim “milli, laik ve demokratik” bir form kazanmıştır (Demirtaş, 2008, s.173).

1.3. Araştırması Yapılan Partilerin Eğitim Politikaları

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin parti programına göre bütün alanlardaki gelişmenin en etkili unsuru eğitimidir. İnsani birikimi etkili kullanamayan milletler, rekabet edebilme yeteneğini kaybetmek durumundadır. Adalet ve Kalkınma Partisi bu sebeple devlet kaynaklarının kullanımında eğitime öncelik vererek yatırımların yapılması gerektiğine inanır ve eğitim alanında oluşabilecek eksikliklerin, herhangi bir alandaki üstünlükle giderilemeyeceği kanısındadır. Bununla birlikte eğitim alanında yakalanabilecek ileri seviyeler, diğer bütün alanların toplam seviyesini yükseltecektir. Eğitime bu yaklaşımla bakan Adalet ve Kalkınma Partisi, bu alanda giderek artan eksiklikleri gidermeyi öncelikli hedefleri arasına almıştır(Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Türkiye'nin eğitim alanında ciddi bir karmaşa yaşadığını düşünen Adalet ve Kalkınma Partisi, eğitim kalitesinin olması gerektiğinin oldukça altında olduğuna inanmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğinin her geçen gün yok olmaya yüz tuttuğunu ve eğitim sisteminin ideolojik kavgaların odağı haline getirildiğini düşünmektedir(Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitim, yapılırken araştırma ve istihdam göz önünde bulundurulmamaktadır. Yüksek öğretim kurumları başta olmak üzere eğitim öğretim kurumlarının realist bir bakış açısından yoksun bir biçimde “diplomalı işsizler” yetiştirdiği görülmektedir. Bu nedenle Adalet ve Kalkınma Partisi eğitim alanında köklü bir reform hareketine girişeceğini beyan etmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yapmayı planladığı reformlar şunlardır;

1. Türkiye’de okul öncesi eğitiminin yetersizliğinin giderilebilmesi, devlet ve özel teşebbüslerin katkısı ve desteği ile tüm ülkede sağlanacaktır.
2. Temel eğitim müfredatının yüzyılın gerektirdiği ihtiyaçlara ve öğrencilerimizin hedeflerine uygun olarak kazanımlar göre tekrar yapılandırılacaktır.
3. Pilot uygulamalarla merkezi idarenin taşra birimlerine ve yerel yönetimlere temel eğitim hizmetlerinin aktarılması sağlanacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı ise standart oluşturucu, düzenleyici ve denetleyici bir pozisyona getirilecektir. Eğitim gelir düzeyi düşük bölgelerde kamu tarafından oluşturulacak özel programlarla sağlanacaktır.
4. Zorunlu eğitim tekrar düzenlenecek ve yönlendirme ve tercihe imkan sağlayacaktır. Şuanda uygulamaya devam eden sekiz yıl zorunlu eğitim, gerekli alt yapı çalışmaları yapılarak uygun olan bir süre içerisinde on bir yıla çıkarılacaktır.
5. Öğrencilerin üniversiteye girişlerinde halen yürürlükte olan uygulama, adalet duygusuna uygun ve öğrencilerin motivasyonunu yükseltecek sonuçlar üretecek

şekilde tekrar yapılandırılacaktır. Bu uygulamanın çarpıklıkları göz önünde bulundurularak öncelik verilerek ele alınacak, bütün lise ve dengi okul mezunlarına üniversiteye giriş sınavlarında fırsat eşitliği sağlanacaktır.

6. Kamu temel eğitimi ücretsiz sağlayacaktır. Devlet okullarındaki eğitim seviyesi yükseltilecek ve teknolojik imkanlar sağlanacaktır.
7. Çağdaş gelişime açık ve teknolojik gelişmeleri öğreten, özgür düşünme yeteneğine sahip, katılım duygusu gelişmiş, üretim yeteneğine sahip, özgürlükçü anlayışla karar verebilen çoğilcu değerlere sahip vatandaş olma bilincine sahip bireyler oluşturabilecek eğitim anlayışına geçilecektir. Bu değişimle gelişmiş ülkelerin deneyimlerini gözönünde bulundurarak, öğretmen yetiştiren okullar bu yaklaşıma göre tekrar yapılandırılacaktır. Sistemin içindeki öğretmenler bu yaklaşıma göre hizmet içi eğitime tabi tutularak dönüşüme ayak uydurmaları sağlanacaktır.
8. Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri göz önünde bulundurularak temel eğitim beşinci sınıftan itibaren “seçmeli dersler” ilave edilerek öğrencilerin mesleki ve genel eğitim yönelimleri belirlenecektir.
9. Özel sektör eğitim teşebbüslerinde bulunması konusunda özendirilecektir. Gerekli düzenlemeler yapılacak ve düzenlemelerle özel öğretim kurumları daha yaygın hale getirilecektir. Böylece şuan sistemdeki özel okulların % 100 kapasite ile çalışmalarına katkıda bulunacak düzenlemeler yapılacaktır. Başarı kıstasları göz önünde bulundurularak yoksul ailelerin çocuklarının da özel okullarda eğitim- öğretimlerine devam edebilmeleri sağlanacaktır. Devlet, özel sektör eğitim yatırımlarına aktardığı kaynağı arttıracak ve bunu hizmet satın alınması yoluyla sağlanacaktır.
10. Meslek okullarına daha fazla önem verilerek, üniversite öncesi eğitimde, öncelikli olarak meslek kazandırmaya yönelik anlayış hakim olacaktır. İş adamlarının kurmuş olduğu sanayi ve ticaret odaları ve sivil toplum örgütlerinin ihtiyaçları göz önünde

bulundurularak dinamik ve günün ihtiyaçlarına uyan mesleki eğitim programları geliştirilecektir. Örgün eğitime devam edebilecek olanlar için ayrı kısa süreli meslek kazandırma eğitimi veren kuruluşlar oluşturulacaktır. Öncelikli kalkınma bölgelerine, meslek eğitimi yaklaşımını özel destek programları ile desteklenecektir.

11. Öğrencilerin yetenek ve ilgi alanlarına göre eğitim faaliyetlerinden faydalanmaları sağlanacaktır. Bu bakımdan yoksul öğrencilerin de nitelikli eğitim almaları sağlanacaktır.
12. Devlet üniversitelerinde eğitim gören öğrenciler için eğitim harcamalarını karşılayıp yaşantılarını belli bir standartta devam ettirebilmeleri için bir kredi sistemine geçilerek, ihtiyacı olan öğrencilere yapılacak yardımların standartları belirlenecektir.
13. Meslek yüksek okulları iş dünyasında ara eleman ihtiyacını karşılayabilecek bir programla yeniden yapılandırılacaktır, bu kurumların kaliteli ara eleman yetiştirmeleri sağlanacaktır.
14. Üniversitelerin sivil toplum örgütleri, sanayi ve ticaret odaları ve yerel yönetimler ile ortak projeler yapmaları ve ortak şirket kurmaları için fırsatlar sunulacaktır. Özel teşebbüslerin ve yerel yönetimleri üniversitelerle ilişkilerinin geliştirilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılacaktır.
15. Devlet yönetimi, üniversitelerde araştırma ve teknoloji geliştirme programlarını destekleyerek, üniversitelere bu konularda fon oluşturulacaktır. Bununla birlikte iş dünyası üniversiteler ile işbirliği içerisinde olmaları, pratik faydayı gözetken kurumlar haline gelmeleri sağlanacak, toplumdan ve yaşamdan kopuk bir görüntü oluşturmalarının önüne geçilecektir.
16. Türkiyede'ki yükseköğretim kurumlarının niteliğinin artırılması hususunda belirgin bir gelişme kaydedilmemekle birlikte bu kurumlarının sayısının artırılması konusunda çok yol alınmıştır.

- 17.YÖK, standart belirleyici bir misyona kavuşturularak üniversiteler arasında koordinasyonu sağlayacaktır. Üniversiteler, öğretim üyeleri ve öğrenciler üzerinde baskıcı, dayatmacı ve antidemokratik uygulamalardan uzak, idari ve akademik özerklik sahibi kurumlar haline getirilecektir. Bunun yanı sıra, bilimsel bilginin yaratıldığı, öğretim etkinliklerinin ve araştırma çalışmalarının belirlenmiş olduğu kurumlara dönüştürülecektir.
- 18.Eğitim öğretim kurumları donanım, fiziksel ve mimari özellikler açısından geliştirilecektir. Okullarda sınıf esaslı yerine ders esasını temel alan fiziki yapılanma benimsenecek; okullarda mimari açıdan estetik bir yapı benimsenmesi sağlanacak ve tek tip mimari modelinin terk edilmesi sağlanacaktır.
- 19.Sosyal bilimciler hazırlayacakları projelerle Okul Aile Birlikleri'ni ve rehberlik sistemini destekleyecektir ve onlara katkı sağlayacaktır.
- 20.Yabancı dil bilmek, dünyada bireyler, toplumlar ve milletlerarası diyaloglarda önemli bir etkidir. Bu sebeple yabancı dil eğitimi modern imkan ve araçlarla kaliteli bir hale getirilecektir. Adalet ve Kalkınma Partisi yabancı dil öğretimini teşvik edecek ama aynı zamanda Türkçe'nin bilim dili olarak kullanılmasını özendirecektir.
- 21.Yurt dışında yaşamakta olan Türk vatandaşlarının ve ailelerinin bulundukları yerleşim yerlerinde uygun eğitim alabilmeleri ve kültürlerini unutmamaları sağlanacaktır.
- 22.Vatandaşlarımızın din eğitimlerini alabilmeleri için laiklik ilkesi gözönünde bulundurularak her türlü imkan sağlanacaktır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ilk ve orta öğretimde derslerinin dışında, velilerin iznine bağlı olarak din dersleri seçmeli olarak verilmesi sağlanacaktır.
- 23.İnternet ortamında öğretim yapma olanakları gelişen teknoloji ile insanlara sunulmaktadır. Üniversitelerin bu tip uygulamaları teşvik edilecek, öğrencilerin

internet ortamında yapılan öğretimden yararlanmalarını sağlayan düzenlemeler yapılacaktır.

24.Özel üniversiteleri teşvik edilerek desteklenecektir. Bu üniversitelere kamu bütçesinden ayrılan mali destek yeniden yapılandırılacaktır.

25.Özel eğitime farklı bir önem verilerek engelli öğrencilerin eğitimi sağlanacaktır. Engelli bireylerin eğitim almasıyla faaliyet göstermekte olan sosyal yardım kuruluşlarının, derneklerin ve vakıfların çalışmaları desteklenecektir.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin parti programına göre, eğitim temel insan haklarından biridir. Atatürk'ün görüşleriyle paralel bir biçimde fikir ve vicdan özgürlüğüne sahip bir nesil yetiştirmek eğitimin temel amacıdır. Temel Eğitim Yasası'nda belirtilen Türk Milli Eğitimin Temel İlkeleri'ni tam ve harfiyen uygulamanın önemi üzerinde durmaktadır. Eğitim devlet ve toplumun beraberce sorumluluğunu üstlenmekte olduğu bir alan olarak değerlendirip eğitim öğretimi politik unsurlardan bağımsız kılarak bir devlet politikasına dönüştürme amacını gütmektedir(CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Çağdaş eğitim reformuyla Türkiye'yi hür, bağımsız, modern ve lider bir ülkeye dönüştürmeyi hedeflemektedirler. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak maddi olanaksızlar nedeniyle eğitimden mahrumiyetin önüne geçileceği düşünülmektedir. Eğitimin hiçbir aşamasında hiç kimsenin engellenmeyeceği ve başarının tek ölçüt olacağı ifade edilmektedir(CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Eğitim reformu ile özgüvenli, öğrenmeye ve idealizme heveslendiren, ödüllendirici, uygulamaya dönük bilgiyi esas alan, özgürlükçü, bilimsel düşünce,

yaratıcılık ve becerilerin geliştirilmesini hedeflemektedir(CHP Seçim Beyannamaesi, 2013).

Gençlerin hayata aktif ve üretici bireyler olarak katılması önemsenmektedir. İlkokul ve lise sisteminin amaçlanan başarıya ulaşabilmesi için eğitsel, teknolojik ve ekonomik bütün destekler kamu tarafından sağlanacak ve eğitime verilen kaynakların Ulusal Eğitim Politikaları'na paralel olarak kaliteli bir biçimde kullanımı sağlanacaktır. Bu hususta özel yatırımlar ve girişimler teşvik edilerek eğitim sektörünün açıklarının giderilmesi gereği düşünülmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı'nın yeniden devreye girmesi sağlanarak ülke genelinde eğitimci ve öğretmen dağılımının eşit şekilde dağılımı sağlanacaktır(CHP Seçim Beyannamaesi, 2013).

Eğitim kadrosunun her düzeyinde laiklik ilkesi gözetilerek laik Milli Eğitim ilkelerine aykırı yapılanmalar sonlandırılacaktır. “Demokrasi bilinci” dersinin okullarda okutulması gereği ifade edilmektedir. Rehber öğretmenlerin öğrencilere desteği konusunda eksik olan kadronun ve teknik alt yapının yeterliliği sağlanacaktır. Kırsal bölgelerde, yoksul kesimin olduğu yerlerde, yatılı bölge okullarının (YİBO) sayısının artırılması hedeflenmektedir(CHP Seçim Beyannamaesi, 2013).

Cumhuriyet Halk Partisi gençlerin ve çocukların eğitimi konusunda öncelikli olarak yaşadıkları yerleşim yerlerindeki eğitim kurumlarında eğitim almalarını düşünmüştür. Özel durumlar için ise taşınmalı sistem yoluyla öğrencilerin eğitim öğretimden yararlanmaları sağlanacaktır (CHP Seçim Beyannamaesi, 2013).

Eğitim çağında gereken eğitimi alamayıp okuma yazmayı öğrenememiş

yetişkinlere sürekli eğitim programları vasıtasıyla, belediyeler ve üniversiteler ortak çalışmalarıyla eğitim sağlanacaktır. Okuma yazma dersaneleri ile eğitimin öncüllerinden olan okuma yazma eğitimini yurt çapında yayarak okuma yazma oranı arttırılacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Cumhuriyet Halk Partisine göre özgürlük ancak laik eğitim ortamlarında değer ve anlam kazanabilir. Eğitim sistemi laiklik sistemine uygun olarak, öğretim birliği odağında devam ettirilerek, bilime, değişime ve yeniliğe açık, gelecek bakış açısı olan, çağdaş ve demokratik toplum ve devlet yapısı oluşturması sağlanacaktır. Bunlarla birlikte din kültürü eğitiminin çağdaş ve gelişmeye açık bir biçimde bireyleri ahlaki ve manevi açıdan geliştirmesi esas alınacak ve siyasi sömürüye yol açmayacak bir biçimde sunulması sağlanacaktır. Cemaat veya tarikatların dini duyguları istismar etmeleri ve eğitim kurumlarını kuşatmaları önlenecektir. İmam-Hatip eğitimi, din görevlisi niceliği göz önünde bulundurularak ihtiyaç duyulduğu ölçüde organize edilecektir. İlk ve ortaöğretim kurumlarında verilen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin anayasanın bakış açısı ve amacına uygun bir ders ve müfredatla verilecektir. Kuran kursları ve muadili hizmet sunan kuruluşların tamamının Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı ve denetlenebilir olması sağlanacaktır. Ülkede yaşayan azınlık vatandaşların dini ihtiyaçlarını karşılamak üzere din adamları yetiştirmek maksadıyla kamu üniversitelerinin ilahiyat fakültelerine bağlı, eğitim sisteminin genel esaslarıyla uyumlu yüksek okulların açılması sağlanacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Cumhuriyet Halk Partisi, okul öncesi eğitimi, çağdaş bakış açısı oluşturmak ve çocukların zihinsel, duygusal ve fiziksel açıdan sağlıklı gelişimini sağlamak açısından gerekli görmektedir. İlköğretim öncesi öğrencilerin eğitim sürecine hazırlanmalarını

sağlamak amacıyla okul öncesi eğitimi 2 yıl zorunlu hale getirmeyi planlamaktadır. Okul öncesi 2 yıllık zorunlu eğitime geçiş döneminde, çocuklarını bu eğitime dahil eden ailelere “Eğitime Katılıma Destek Ödemesi” yapılacaktır. Bu ödeme “Vatandaşlık Hakkı Ödemesi” kapsamında görülmektedir. Öğrencilerin nitelikli bir temel eğitim aşaması geçirebilmeleri için zorunlu ve kesintisiz temel eğitimi 8yıldan 10 yıla çıkarılacak ve bununla ilgili gerekli çalışmalar yapılacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Bölgesel özellikler göz önünde bulundurularak, meslek anlayışı, ilgi ve yetenek tesbitini ve meseleğe yöneltmeyi esas alan ilkeleri temel eğitimin 9. ve 10. Sınıflarında “meslek yönlendirme” projesinin uygulanması sağlanacaktır. Uzman eğitimciler, öğrencilerin sosyal bilimler, genel yetenek, genel kültür, matematik ve fen dalındaki ilgi ve yeteneklerini, meslek dersleri yeteneklerini ve başarılarını göz önünde bulundurarak değerlendirmeye alacaklardır. Öğrencilerin iki yıllık meslek ve akademik liseye gitmeleri konusundaki yönlendirmeler 10. Sınıfın sonunda yapılacak bir değerlendirme sınavının sonuçları ve başarı puanlamaları dikkate alınarak yapılacaktır. Meslek lisesi ve genel lise eğitimlerinin nitelikli ve etkili bir biçimde sunulması sağlanacaktır. Bu eğitim sürecinde yapılacak yönlendirme ve değerlendirmelere istinaden öğrencilerin yaklaşık üçte birinin üniversitelere ve diğerlerinin ise meslek yüksek okullarına yöneltilmesi amaçlanmıştır. Ulusal Meslek Standartları Kurumu kurularak mesleki teknik eğitim verebilen liselerin diploma onayları sağlanacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Meslek Teknik Eğitim ile staj, ders programları ve eğiticiye ilişkin yönlendirme ve istihdam sağlamak üzere Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret, Sanayi Odaları, YÖK, Esnaf Odaları temsilcilerinin katılımı ile Danışma Kurulları sağlanacaktır. Danışma Kurulları,

Üst Kurul ve İl Mesleki Eğitim Danışma Kurulları olarak yapılandırılarak oluşturulacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Meslek lisesi eğitimi alan öğrencilerin iki yıl boyunca sigorta primlerinin devlet tarafından ödenerek öğrencilere destek ve teşvik sağlanacaktır. Özel meslek liseleri için de geçerli olan bu uygulamada, primlerin yarısının ilgili eğitim kuruları tarafından diğer yarısının ise kamu tarafından karşılanması sağlanacaktır. Mesleki teknik liselere yerleşen öğrencilere iki yıllık Meslek Yüksek Okullarına sınavsız geçiş imkanı sunulacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Çok Programlı Akademik Liselere yönelen öğrenciler etkili Türkçe öğretiminin yanı sıra fen, sosyal bilimler, matematik, spor, bilim ve bilgi teknolojileri, sanat, yabancı dil alanlarında on yıllık temel eğitim sonrası genel değerlendirme sınavı doğrultusunda seçimler yaparak eğitimlerini belirlemiş oldukları alanlarda sürdüreceklerdir (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Akademik lisenin ardından üniversitelere devam etmek isteyen öğrenciler yetenek ölçme ve değerlendirme sistemine bağlı sınavlar ve lise başarısı esas alınarak yükseköğretime geçiş yapabileceklerdir (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

CHP, idari, mali ve bilimsel özerkliği olan, Türkiye gerçekliği göz önünde bulunduran, ancak bütün alanlarda evrenselliği yakalayan, akademik rekabet ve demokratik katılım ilkelerini benimseyen, bilgi çağının üniversitelerini hedef almaktadır. Üniversitelere evrensel ve çağdaş kriterleri şunlardır; AB'nin Bologna sürecinde yüksek öğretim oluşumunda OECD'nin özerkliğe dair kriterleri dikkate alınacaktır. Devlet üniversiteleri ve özel üniversiteler

bilimsel ve teknolojik gelişmelere öncülük eden, yüksek kalitede eğitim öğretim ve bilimsel araştırma yapabilen tüm dünyadaki çağdaş üniversiteler düzeyine getirilecektir (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Üniversitelerde gelişmiş bir eğitim sunulmasını sağlamak adına, eğitim bilimcileri sivil toplum örgütleri ve sanayi kuruluşları ile işbirliği yaparak yerel araştırmalara ve toplumsal değişime katkı sunacaklardır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

YÖK eşgüdümünde öğrencilerin lise düzeyinde üniversitelerin belirlediği topluma uygun bölüm kontenjanları doğrultusunda yüksek okul ve üniversitelere yönlendirilmesi sağlanacaktır. Belirli üniversitelere ve bölümlere uygunluğu halinde üniversiteler zorunlu yönlendirme programları ve testleri uygulayabileceklerdir. YÖK kaldırılarak üniversitelerarası kurulun etkili hale gelmesi sağlanacaktır. Üniversitelerarası kurul üniversiteler arası uyumun sağlanması ve yüksek öğretime ilişkin stratejilerin belirlenmesi görevlerini üstlenecektir. Üniversiteler arası Kurulun kendi içinden bir başkan ve yürütme kurulu üyeleri seçerek görev devamlılığı sağlanacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Üniversite rektörleri, üniversitedeki öğretim üyeleri tarafından, iç politika yaklaşımlarına izin verilmeksizin, adayların yetenekleri esas alınarak seçilecektir. Dekanların, enstitü müdürlerinin ve diğer fakülte yöneticilerinin seçiminde de aynı kriterler dikkate alınacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Üniversite öğretim üyelerinin atamalarında öncelikli olarak dikkate alınacak kriter ulusal ve uluslararası bilimsel araştırma performansları olacaktır. Yurt içi ve yurt dışında

yüksek lisans eğitimi alacak öğrencilere ek destek sağlanması amaçlanmaktadır(CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Öğretmenlerin Milli Eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilecek ve eğitim programlarını başarılı bir biçimde uygulayabilecek kalitede yetiştirilmeleri için ilk ve ortaöğretim kurumları yeniden organize edilecektir. Öğretmenlerin çalışma, atanma ve sürekli eğitim ve özlük haklarına ilişkin tüm ilkeleri kapsayan bir “çerçeve yasa” ile eğitim personelinin atanma, görevde yükselme ve yer değiştirme işlemleri yeni yapılmaya uygun düzenlenecektir (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması kaldırılarak eğitim sisteminin ihtiyacı oranında nitelikli öğretmenin kadrolaşması sağlanacaktır. Ülkenin bütünü öğretmensiz ve okulsuz bırakılmayacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Eğitim sürecinde; okul, çevre, veli ve öğretmen arasındaki ilişki Milli Eğitim Bakanlığı ve yerel yönetim aracılığıyla güçlendirilecektir ve yetki ve sorumlulukları paylaşımları sağlanacaktır. Veli dernekleri aktif hale getirilecektir (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Milli Eğitim Bakanlığı’nca, eğitim yöntemlerinin uygulanmasında ve geliştirilmesinde, programların hazırlanmasında, eğitim amaçlarının saptanmasında, eğitim- öğretim ve yönetimle ilgili çalışmalarda demokratik katılım süreçleri geliştirilerek, öğretmen örgütlerinin de katkılarının sağlanmasına özen gösterilecektir (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Öğretmenlerin onurlu bir yaşam sürmesi için haklarında ve ekonomik koşullarında iyileştirme yapılacak ve gerekli özlük hakları sağlanacaktır. Öğretmenlerin eşleriyle aynı yerleşim birimlerinde çalışmaları sağlanacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Bütün öğretmenlere her yıl bir ay süresince hizmet içi eğitimler sunulacaktır. Bu eğitimin sürdürülmesi konusunda üniversiteler ile işbirliği yapılacaktır. Yabancı dil bilen öğretmenlerin ise tatil dönemlerinde batı ülkelerinde uygulanmakta olan değişim programlarından yararlanmaları sağlanacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2013).

Milliyetçi Hareket Partisi'nin parti programına göre Milliyetçi Hareket Partisi'nin eğitim politikasının temelini milli, manevi ve kültürel değerleri benimsemiş, yeniliklere açık, düşünme, algılama ve problem çözme becerisi gelişmiş, teknoloji üretiminde kabiliyetli, girişimci, erdemli ve demokrat bireylerin yetiştirilmesi oluşturmaktadır(MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlayacak, toplumun bütün fertlerinin yetenek ve eğilimleri doğrultusunda eğitimlerini alamaları sağlanacaktır. Eğitim dilinin eğitim-öğretimin her kademesinde Türkçe olacaktır. Türkçe dışındaki herhangi bir dil ana dil olarak okutulmayacaktır. Türkçe'nin doğru ve güzel kullanımını iyi bir şekilde öğretilmesine önem verilecektir. Yabancı dil öğretiminin alt yapısı en az bir dil olarak tasarlanmıştır (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Eğitim sistemi; bilgi toplumunun gerektirdiği becerilere sahip, uluslararası rekabete sahip, teknoloji kültürü gelişmiş öğrencilerin yetiştirilmesini n ayak olacak şekilde yeniden düzenlenecektir. Böylece eğitim yapısının, teknolojisinin ve imkanlarının nitelik ve nicelik açısından bilgi toplumunun gerektirdiği seviyelere yükselmesi sağlanacaktır (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Milliyetçi Hareket Partisi'nin temel eğitim hedefi okul öncesi eğitimi yaygın hale getirmek, ortaöğretimin zorunlu eğitim olması, gerekli fiziksel koşulların oluşturulması ve öğrencilere gerekli yneltmelerin yapılarak yetenekleriyle uyumlu alanlara kanalize edilmesidir (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Mesleki eğitimde örgün ve yaygın eğitimin teknik beceri kazandırıcı yönüne ağırlık verilecektir. Ayrıca eğitim programları meslek standartlarına uygun olarak yeniden dizayn edilecektir. Mesleki eğitimin orta öğretimdeki istihdam edilebilirlik payının arttırılması sağlanacaktır. Teknik ve mesleki ortaöğretim kurumları ile meslek yüksek okulları programlarının bütünsel olması sağlanacaktır. Ayrıca iş dünyası ile teknik ve mesleki eğitim arasındaki bağ arttırılacaktır (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Ülkemizde niversitelerin toplumun gereksinim duyduğu insan kaynaklarının, araştırmacı, bilimsel ve teknolojik üretkenliğe sahip, lider, problem çözebilen bireylerin yetişmesine katkı sağlayan, dünyadaki diğer niversiteler ile rekabet edebilen eğitim kurumları olması sağlanacaktır. Üniversitelerin yapısının demokratik ve üretken bir boyut kazanması sağlanarak akademisyenler ile iş dünyası arasında gerekli iş birliği ve uyum sağlanacaktır (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Milliyetçi Hareket Partisi eğitim sisteminin çağdaş rehberlik ve yönlendirme hizmetiyle üniversiteye etkin geçişi sağlayan yatay ve dikey geçişlere imkan veren bir yapıya kavuşturulacağını belirtmektedir (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Milliyetçi Hareket Partisi hayat boyu öğrenme programı kapsamında yaygın eğitim imkanlarını geliştirerek genç kuşaklara meslek edindirme ve beceri kazandırma etkinliklerini yaygınlaştıracaktır (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Bilgi çağının gerekliliğine uygun donanımlı öğretmen ve öğretim üyesi yetiştirerek, bu mesleklerin çalışma koşulları, özlük ve sosyal haklarını cazip hale getirilecektir (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Şehit ve gazi çocuklarının eğitimin tüm kademelerine ilişkin eğitim harcamaları devlet tarafından karşılanacaktır. Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının kültürel kimliklerini koruma ve geliştirmeleri için eğitim imkanları sağlanacaktır (MHP Seçim Beyannamesi, 2009).

Halkların Demokratik Partisi'nin parti programına göre, parti ayrımcı, homofobik ve transfobik, milliyetçi, cinsiyetçi, tekçi ve nitelikten uzak eğitim anlayışını reddeder. Herkesin yaşamı boyunca, parasız, eşit, demokratik, bilimsel, anadilinde ve ulaşılabilir eğitim hakkının oluşturulması için çaba gösterir. Çalışabilir yaşa gelen her gence gerekli iş olanaklarının oluşturulması için mücadele eder(HDP SeçimBeyannamesi,2015)

Halkların Demokratik Partisi, rekabetçi bir anlayışa dayanan ve eşitsizliği derinleştiren sınav sistemini reddeder. Üniversitelerin bilimsel ve akademik açıdan özgür olması gerektiğini, Yüksek Öğretim Kurumu'nun tamamen kaldırılması gerektiği, üniversitelerin kendi kendisini yönetilmesi modelini savunur ve gençler üzerindeki her türlü baskının ve yıldırma politikalarının son bulması için mücadele eder (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi, eğitimin devletin asli görevi olduğunu ve her vatandaşın yaşamı boyunca parasız yararlanabileceği bir hak olduğunu iddia eder. Eğitim sisteminin bilimsel, özgürlükçü, eşitlikçi ve demokrat olması gerekir. İlköğretim, ortaöğretimin yanı sıra okul öncesi eğitimi de zorunlu olmalıdır. Eğitimin tüm kademelerinde kademeler arası geçişler sınavsız olmalıdır (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi, anadilinde eğitimin, her bireyin hakkı olduğunu savunur. Ayrıca, eğitimin tüm aşamalarında ve tüm devlet kurumlarında anadil kullanımının serbest olması gerektiğini ve vatandaşlara kendi anadillerinde devlet hizmetlerinin sunulması gerektiğini savunur(HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi, müfredatın belirlenmesinde bilimsel yöntemlerin ve eğitimcilerin önerilerinin yanı sıra yerel yönetimlerde kurulacak olan Eğitim Meclislerinin taleplerinin de öncelikle dikkate alınması gerektiğini düşünür. Cinsiyetçi olmayan, LGBTİ öğrencilerin ve çalışanlarının nitelikli eğitim alması gerektiğini savunan, engellilere yönelik tüm ayrımcılıkları kaldıran bir eğitim anlayışı temelinde sistemin yeniden düzenlenmesi ve eğitim politikalarının bu ilkeler özelinde belirlenmesi için mücadele eder (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Merkezi yönetimlerin etkin olduğu, otoriter, bürokratik, halkları birbirine yabancılaştıran eğitim anlayışı yerine, insan odaklı ve demokratik eğitim anlayışını benimsemek için herkesin kendi sözünü söyleyebileceği Eğitim Meclislerini tüm şehir merkezlerinde inşa etmek Halkların Demokratik Partisi'nin en başta gelen hedefleri arasındadır (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

BÖLÜM II

ALAN YAZIN

Siyasi partilerin eğitim politikalarını ve eğitime ilişkin görüşlerini parti programları ve seçim bildirgeleri aracılığıyla inceleyen pek çok çalışma mevcuttur.

Berber (2001) tarafından yürütülmüş olan araştırmada 1999 seçimlerinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından yapılan açıklamaya göre parlamentoya giren; DSP, MHP, FP, ANAP ve DYP ile parlamento dışında kalan ancak parlamentoya milletvekili gönderebilecek olan; CHP, HADEP ve BBP olmak üzere sekiz siyasi partinin eğitim politikaları ve önemli eğitim sorunlarına ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Siyasi partilerin eğitim programları içerik çözümlemesi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, tüm partiler okul öncesi eğitimin önemli hale gelmesi, özel okulların tüm kademelerde teşviki, mesleki ve teknik eğitimin önem kazanması, seçmeli derslerde çeşitliliğin artırılması, çok programlı liseler açılması, teknolojik donanımın eğitimin her alanında artırılması, okul kitaplarının yenilenmesi, YÖK'ün yeniden yapılandırılması, öğrencilere burs imkanı sağlanması, üniversite sınavının kaldırılması, öğretmenlerin özlük haklarının düzenlenmesi ve HADEP hariç Türkçe

kullanımının etkin ve iyi hale getirilmesi konularına bildirelerinde yer vermektedirler.

Bulut ve Güven (2010) Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Demokratik Toplum Partisi olmak üzere dört siyasi partiyi ilköğretimde gerçekleştirmeyi planladıkları düzenlemeler açısından incelemiştir. Çalışmada veriler nitel veri toplama yöntemi kapsamındaki tekniklerden biri olan doküman analizi yoluyla elde edilmiştir. Siyasi partilerin “bütçe, zorunlu eğitim, insan hakları eğitimi, yabancı dil eğitimi, rehberlik hizmeti, din kültürü ve ahlak bilgisi dersiyle ilgili” bazı ortak konularda düzenleme yapmayı beyan ettikleri bulgular arasında yer almaktadır (s. 285). İlköğretim düzeyinde Adalet ve Kalkınma Partisi’nin okulların fiziki yapısı ve donanımları, Milliyetçi Hareket Partisi’nin çevre eğitimi ve Demokratik Toplum Partisi’nin ise anadilde eğitim ve sağlık dersi konularındaki düzenlemeler hususunda farklı hedefler belirledikleri ortaya konulmuştur.

Tok (2012) tarafından yapılan araştırmada TBMM’de grubu bulunan dört siyasi partinin, Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Barış ve Demokrasi Partisi, eğitim politikalarına dair görüşleri “eğitim hedefleri, eğitim-öğretim dili, örgün ve yaygın eğitim, din eğitimi, ölçme-değerlendirme, öğretim kadrosu, öğrenciye destek, eğitim ortamları ve eğitim programları” konu başlıkları açısından incelenmiştir (s. 283). Partilerin bu konu başlıkları hususunda, görüşleri açısından, birleştiği ve farklılaştığı noktalar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi tekniklerinden doküman incelemesi yöntemi ile parti programları ve seçim bildireleri analiz edilerek veriler

toplanmıştır. Çalışmada partilerin görüşlerine benimsedikleri politik ideolojilerin ve parti kimliğini belirleyen etmenlerin yansıdığı, vaatlerin ise çözüm odaklı olmaktan çok “soyut ve genel” ifadeler biçiminde sunulduğu ortaya konulmuştur (s.308).

Toprakçı ve Güngör (2014) nitel araştırma yöntemlerinden belge incelemesi tekniğini kullanarak 2011 yılında seçimlere katılan on beş siyasi partinin eğitim politikalarını incelemiştir. Parti programlarının eğitime ilişkin kısımları incelenerek veriler toplanmıştır. Araştırmada eğitim politikalarına ilişkin incelenen kavramlar “eğitim yönetimi, eğitim denetimi, eğitim planlaması ve eğitim ekonomisi” şeklindedir. Ayrıca araştırmada partilerin eğitim politikalarına ilişkin kavramların tamamından söz eden ifade sayıları belirlenerek, kavramlara ilişkin ifade sayıları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucu, parti programlarında en çok eğitimin planlanması konusunun bahsi geçmekte iken en az eğitimin denetimi konusuna değinildiğini ortaya konmuştur. Araştırmanın ortaya koyduğu bulgulardan bir diğeri ise siyasi anlamda görüşleri farklı olan partilerin eğitim konusunda benzerlik gösterebildiği, siyasi görüşleri benzeyen kimi partilerin eğitimin farklı boyutlarında ayrı görüşte oldukları yönündedir.

Gürsoy ve Karaboğa (2015) nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğini kullanarak, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) olmak üzere 2015 seçimlerinde TBMM’ye girmiş olan dört partinin eğitim alanında izleyeceği politikaları karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Siyasi partilerin resmi internet sitelerinde yayınladıkları seçim bildirgeleri aracılığıyla toplanan veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, siyasi partilerin

plan ve sözlerinde kendi politik ideolojilerinin ve kimliklerini yansıtan unsurların öne çıkmakta olduğunu, problemin kaynaklarına çok fazla değinmediklerini, somut tasarılar yerine “genel değerlendirme ve vaatlerde” bulunduklarını ve eğitim felsefesi açısından benzer ve farklı yönlerini siyasi partilerin ideolojik benzerlik ve farklılıklarından kaynaklanmakta olduğunu göstermiştir (s.134).

Usta (2015) Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokrat Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi olmak üzere dört partinin parti programlarını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda siyasi partilerin ideolojik perspektiflerine bağlı olarak eğitim alanına ilişkin bazı temel konularda fikir ayrılıklarına sahipken bazı temel konularda ise görüş birliğine sahip oldukları ve belirli konularda ise ideolojik görüşleriyle çelişen politikaları destekledikleri ortaya konmuştur.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’deki siyasi partilerin eğitime ilişkin politikalarını çeşitli konu başlıkları açısından 1 Kasım 2015 seçim bildirgeleri çerçevesinde karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu çalışmada, dört büyük siyasi partinin eğitim politikalarının eğitim programları, okul öncesi eğitim, meslek liseleri ve mesleki eğitim, öğretmen eğitimi ve istihdamı, özel eğitim, zorunlu eğitim, eğitim felsefesi, yükseköğretime ilişkin reformlar, üniversite giriş sınavları, eğitim bütçe ve kalitesi gibi boyutlar açısından benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

2.2. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın varsayımları amacına uygun olarak şu şekilde belirlenmiştir.

1. Siyasal partilerin 1 Kasım 2015 seçim bildirgelerinde eğitime ilişkin bakış açılarında ve tasarılarında benzerlikler ve farklılıklar vardır.
2. Siyasal partilerin seçim bildirgelerindeki eğitime ilişkin tasarılarına ve izledikleri politikalara parti kimliğini oluşturan etmenler yansımaktadır.
3. Siyasi partilerin seçim bildirgelerinde eğitime ayırdıkları alanlar birbirinden farklılık göstermektedir.
4. Okul öncesi eğitim hususunda okullaşma oranını arttırmak konusunda dört parti görüş birliği sağlamaktadır.
5. Seçim beyannamelerinde siyasi partilerin eğitim felsefesine ilişkin görüşleri belirlenirken ideolojik görüşleri ön plana çıkmıştır.
6. Seçim beyannamelerinde siyasi partiler farklı yöntemler ile eğitimin niteliğini arttırmayı hedeflemişlerdir.
7. Siyasi partiler seçim beyannamelerinde eğitim alt yapısını ifade ederken ortak görüşleri fiziksel olanakları artırarak eğitim alt yapısını güçlendirmeyi hedeflemektedir.
8. Seçim beyannamelerinde bazı siyasi partiler ücretsiz eğitimi savunan görüşler beyan ederken bazı siyasi partiler ise eğitimde özel sektörün payını arttırmayı hedeflemişlerdir.
9. Siyasi partiler seçim beyannamelerinde eğitim programlarını oluştururken eğitim felsefeleri göz önünde bulundurulmuştur.
10. Seçim beyannamelerinde siyasi partiler meslek lisesi ve mesleki eğitim konusunu planlarken öğrencilerin daha çabuk iş bulmalarına yönelik politikalar geliştirmişlerdir.

11. Seçim beyannamelerinde bazı siyasi partiler öğretmen eğitimi konusunda görüş beyan etmezken bazı siyasi partiler ise eğitim fakültelerinin niteliğini arttırmayı amaçlamışlardır.
12. Seçim beyannamelerinde siyasi partiler öğretmen istihdamı konusu çerçevesinde öğretmenlerin özlük haklarını iyileştirmeyi ve devlete atanacak öğretmenlerin sayısını arttıracaklarını beyan etmişlerdir.
13. Seçim beyannamelerinde siyasi partiler özel eğitim ile ilgili yapacaklarını bildirirken üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine ilişkin programları ön planda tutmuşlardır.
14. Seçim beyannamelerinde üniversite giriş sınavı konusunda bazı siyasi partiler farklı sınav sistemleri üzerinde durmaktayken bazı siyasi partiler bu konuda fikir beyan etmemişlerdir.
15. Siyasi partilerin bazıları Üniversiteler konusunda Yüksek Öğretim Kurumu'nu kaldırarak üniversitelere özerkliklerini güçlendirmeyi amaçlarken bazı siyasi partiler ise Yüksek Öğretim Kurumunu yeniden yapılandırmayı amaçlamaktadırlar.
16. Seçim beyannamelerinde siyasi partiler zorunlu eğitimi tartışırken bazı kademelere ilişkin görüş birliği içindeyken bazı kademelere ilişkin görüş farklılıklarına sahiptirler.

2.3 Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, Türkiye'deki siyasi partilerin 1 Kasım 2015 seçim bildirgelerinde vurguladıkları eğitime ilişkin tasarı ve vaatleri döküman incelemesi tekniğiyle değerlendirerek, benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyması ve bilimsel bir çalışma olarak alan yazına katkıda bulunması açısından önem taşımaktadır. Yapılan alan yazı taraması sonucu bu konuda yurtdışında yapılan bir çalışmaya erişilmiş kaynaklar

arasında rastlanmamakla beraber Türkiye’de ise çalışma sayısının sınırlı olduğu saptanmıştır.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

3.1. Araştırma Tasarımı

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tekniği kullanılarak araştırma verileri toplanmıştır. Çalışmada doküman olarak kullanılmış yazılı belgeler siyasi partilerin resmi internet sitelerinde yayınlamış oldukları 1 Kasım 2015 yılı seçim beyannameleridir. Parti seçim bildirgeleri siyasi partilerin resmi internet sitelerinden alınarak belgelerin aslına ulaşılmaya dikkat edilmiş ve birincil kaynaklardan görüşlere ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Siyasi Partilerin Eğitim Politikalarının 2015 genel seçim parti bildirgelerinin analizini yapan bu araştırmanın, örneklemini Türkiye’de yasal biçimde faaliyet

göstermekte olan Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti), Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) oluşturmaktadır. Parti seçim bildirgeleri nitel verilerin analizinde kullanılan doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

4.1. Sonuçlar

Türkiye’deki siyasi partilerin eğitim politikalarını çeşitli konu başlıkları açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, dört büyük siyasi partinin 1 Kasım 2015 tarihli seçim bildirgeleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Siyasi partilerin eğitim politikalarının “eğitim programları, okul öncesi eğitim, meslek liseleri ve mesleki eğitim, öğretmen eğitimi ve istihdamı, özel eğitim, zorunlu eğitim, eğitim felsefesi, yükseköğretime ilişkin reformlar, üniversite giriş sınavları, eğitim bütçe ve kalitesi” konu başlıklarına göre benzer ve farklı yönleri mevcuttur.

Araştırmada, nitel verilerin analizinde kullanılan doküman incelemesi yöntemi kullanılarak bulgular elde edilmiştir. Madge’ye (1965) göre araştırılmakta olan olgulara ilişkin bilgileri ihtiva eden yazılı belgelerin incelenerek çözümlenmesi tekniğidir. Yapılan bu araştırmada konu başlıkları oluşturulurken belirtilen çalışmalarda kullanılan konu başlıkları ve parti resmi belgelerinde yer alan izlekler gözönünde bulundurulmuştur. Sonuç olarak da araştırmanın *eğitim programları, okul öncesi eğitim, meslek liseleri ve mesleki eğitim, öğretmen eğitimi ve istihdamı, özel eğitim, zorunlu eğitim, eğitim felsefesi, yükseköğretime ilişkin reformlar, üniversite giriş sınavları, eğitim bütçe ve kalitesi* konu başlıkları kapsamında sunulmasında karar kılınmıştır. Bu araştırmada, partilerin seçim bildirgelerinden elde edilen veriler anlamlı bir biçimde bir araya getirilmiştir. Gerekli yerlerde doğrudan alıntılara da başvurulmuştur. Elde edilen bulgular birbiriyle ilişkilendirilerek açıklanmıştır.

Çalışmada edinilen bulgular düz yazı biçiminde rapor edilmiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokrat Partisi'nin eğitim politikalarına ilişkin görüşleri ve tasarıları *eğitim programları, okul öncesi eğitim, meslek liseleri ve mesleki eğitim, öğretmen eğitimi ve istihdamı, özel eğitim, zorunlu eğitim, eğitim felsefesi, yükseköğretime ilişkin reformlar, üniversite giriş sınavları, eğitim bütçe ve kalitesi* konu başlıkları altında incelenmiştir ve benzer ve farklı yönleri araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Modern devletlerde hükümetlerin eğitim politikalarındaki öncelikli amaç devletin kendi siyasal ideolojilerini benimseyerek mevcut düzeni koruyan ve milli bilince sahip olan vatandaşlar yetiştirmektir. Siyasal partiler toplumsal yaşamın çeşitli alanlarıyla ilgili üstlenecekleri yükümlülükleri seçim beyannamelerinde açıklamışlardır. Siyasi partilerin eğitim sistemini nasıl ele aldıkları ve buna bağlı olarak eğitim politikalarına nasıl yön verdikleri seçim beyannameleri gibi siyasi belgeler referans gösterilerek aktarılacaktır.

Eğitim Felsefesine İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi eğitim felsefesi olarak eğitim ve öğretimi bir bütün olarak değerlendirmiştir. Eğitim ve öğretimde zihinsel gelişmenin yanı sıra bedensel ve ruhsal gelişiminde önemi vurgulanmıştır. Bütünsel yaklaşımla analiz ve sentez süreçlerinin içine alan milli kültür ve değerleri benimseyen, evrensel değerleri içselleştirmiş, sanatsal yönü gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Milli Eğitim Bakanlığının örgütlenmesini ulusal düzeyde politikalarla koordine etmeyi ve

denetlemeyi planlamaktadır. Öğrenci sorunlarını okul düzeyinde çözümlemeyi merkezden yerele doğru yetki devri ile çözümlemeyi hedeflemektedirler (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi eğitim felsefesi olarak dünya ile rekabet edebilecek fırsat eşitliği sağlayan, bilimsel, ücretsiz, kaliteli ve sorgulayıcı bir eğitim sistemi kurmayı hedeflemektedir. Hem evrensel değerlerle hem de milli değerlerle örtüşen bir müfredatın oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Bu hedefler doğrultusunda eğitim reformunu hayata geçirmeyi planlamaktadır (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitim reformunun hedefi çağdaş, nitelikli, analitik düşünebilen, sorgulayıcı ve sosyal becerileri kuvvetli bireyler yetiştirmektir. Eğitimde sisteminde fırsat eşitliliğinin olacağı vurgulanmıştır. Bu eğitim reformlarının hayata geçirilmesinin gerçekleştirilmesi için eğitim çalışanları ve sivil toplumla görüşmeler yapılacağı vurgulanmıştır. Cumhuriyetin temellerinin olduğu gibi toplumun ve bilgi ekonomisinin de temellerinin öğretmenlerle atılacağı söylenmektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi'nin eğitim felsefesi demokrasiyi özümsemiş meziyetli nesiller yetiştirmek temelinde oluşturulmuştur. Ayrıca eğitim sistemini düşünme, algılama, problem çözme, yüksek bilim ve teknoloji üretme ve bunlarla birlikte inançlı nesiller yetiştirme perspektifi ile oluşturulacağı öngörülmektedir. Eğitim politikaları oluşturulurken dikkat edilecek unsurlar inanç, köken ve felsefi ve siyasi düşünce göz önünde bulundurulmaksızın eğitim ve öğretimin eşitlik temelinde

olmasıdır ve yüksek medeniyet bakışına dayanan bir anlayışla kurgulanması hedeflenmektedir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi'nin eğitim felsefesi olarak eğitim sisteminin özgürlükçü, laik ve bilimsel temellere dayandırılarak oluşturulması hedeflenmektedir. Eğitimin anadil temelinde çok dilli bir yapıya getirilmesi amaçlanmaktadır. Dezavantajlı oldukları düşünülen bazı kesimlere üniversite eğitiminde pozitif ayrımcılık ve kota politikası uygulanacağı söylenmektedir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Nitelikli Eğitime İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi nitelikli eğitim ile ilgili olarak insani kalkınma hedefinin temelini eğitimin oluşturmakta olduğunu söylemektedir. AK Parti eğitimin geleceğin en önemli yatırımı olarak görüyor, yurttaşın yaşam kalitesini yükselten, insan kaynağımızı gelişmiş dünyayla aynı düzeye getiren tüm yaşamı kaplayan bir süreç olarak hedeflediğini belirtmektedir. Ak Parti eğitim süreçlerini insanın bilgi ve becerilerini, olumlu davranışlarını geliştiren, kültürünü artıran ve topluma faydalı bir birey olmasını sağlayan önemli bir fırsat olarak görmektedir. Ekonominin gereksinim duyduğu iş gücünü yetiştiren özgürlüğü esas alan verimli ve rekabetçi bir eğitim sisteminin şekillendirilmesi önemsenmektedir. Bu sistemi uygulayacak öğretmen kaynağının, müfredatın ve uygun ortamların oluşturulması hedeflenmektedir (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi eğitim niteğini yükseltmek için temel eğitime başlama yaşını çocuk gelişimi için en uygun dönem olan 7 yaşına (72 aydan sonra) yükseltmeyi planlamaktadır. Mesleki eğitime ilişkin ise ortaokul döneminde öğrencilerin meslekler hakkında bilgi veren ve belli düzeyde seçmeli meslek desleri alabilmelerini sağlayan bir sistem oluşturulacaktır. “Eve en yakın okul, en iyi okuldur” prensibi uyarınca, taşınalı eğitimi asgariye indireceklerini söylemiştir. Ortaöğretimde tüm bireylerin okullaşmasını sağlamayı hedeflemektedir. İlköğretim sonrası öğrencilerin yetenek ve eğilimlerine istinaden mesleki ve akademik liseye devam etme tercihi sunulacaktır. Öğrenciler bu tercihlerini ebeveynleri ve rehber öğretmenleriyle birlikte yapacaklardır. Ortaöğretime geçiş sistemini güvenli bir temele oturtmayı hedeflemektedir. Mevsimsel tarım işçiliği yapılan bölgelerde sınavları bu sebeple kaçıran öğrencilerin telafi olanakları sunulacaktır (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi nitelikli eğitim ile ilgili olarak eğitim sistemini her anlamda yeniden yapılandırarak eğitim sistemini; çağdaş toplumların ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilere sahip, teknoloji becerileri ile modern dünya ile rekabet edebilecek insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde yapılandıracaklarını açıklamaktadır. Milli birliği ve bütünlüğü ve din eğitiminin okullarda devlet aracılığıyla verilmesini sağlamak hedeflenmektedir. Dershanelerin ilk ve ortaöğretim kurumlarının işlevlerini üstlenmesine engel olmak amacıyla sınav sistemlerinin örgün eğitim ile uyumlu olması sağlanacaktır. Bu doğrultuda dershanelerin özel okullara dönüşmesinin teşvik edileceği açıklanmıştır. Özel okulları akademik başarı performanslarına öğrencileri ise başarıları ve ekonomik düzeylerine bağlı olarak farklı teşvik unsurları ile

destekleyeceklerdir. Fırsat eşitliği sağlayan bir eğitim hizmeti sunmak hedeflenmektedir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokrasi Partisi nitelikli eğitim ile ilgili olarak ideolojik düşüncelerle ve özgürlükçü laiklik ilkesine ters düşen bir anlayışla eğitimi kesintiye uğratan 4+4+4 uygulamasını sonlandırmak istediklerini açıklamıştır. Eğitim sistemini “Çocuğun Üstün Yararı” gözetilerek ilk basamağından itibaren yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir. Eğitim sistemini özgürlükçü, laik ve bilimsel bir içerikte şekillendirmeyi ve anadilde eğitim hedefi göz önünde tutularak çok dilli hale getirmeyi planlamaktadır (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitim Programlarına İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi fertlerin gelişmiş dünya ile rekabet edecek düzeyde bilgilere ve becerilere sahip olmasını ve yaşam kalitesini yükseltmesini hedeflemektedir. Eğitim ekonominin gereksinim duyduğu iş gücünü yetiştirmektedir. Bu doğrultuda eğitim sistemindeki temel öge olan öğretmenlerin en iyi şekilde yetiştirilmesi, müfredatın geliştirilmesi ve eğitim öğretime uygun ortamların sağlanması olarak belirtilmiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi sosyal alanda ise eğitimi, öğrencilerin hal ve davranışlarının pozitif anlamda şekillenmesi, kültürün sürekliliği, bireyin toplumun faydalı bir üyesi olması için önemli birer fırsat olarak görmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi eğitim programları açısından ele alındığında müfredatın bilgi teknolojileriyle desteklenmesi ve dijital kapsamı zenginleştirilmiş etkin bir eğitim öğretim sisteminin oluşturulması düşüncesi önem kazanmaktadır. Oyun tabanlı öğrenmenin etkinleştirilmesi, yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi ve FATİH

projesi aracılığıyla eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve teknolojinin eğitime erişime ilişkin kullanılması söz konusudur (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitimi fırsat eşitliği sağlayan ve evrensel bir hak olarak değerlendiren Cumhuriyet Halk Partisi, 2015 Seçim Bildirgesinde, eğitimin bireyin gelişmesinin ve toplumsal adaletin sağlanmasının olduğu kadar ekonomik kalkınmanın da temel unsuru olarak görmektedir. Eğitim müfredatının bütünselliğine değinen Cumhuriyet Halk Partisi, okul öncesi eğitimi de kapsayan 9 yıllık kesintisiz bir programı önermektedir. Uluslararası PISA değerlendirmelerinde ortalamayı yükselterek özgürlükçü, eleştirel düşünmeyi temel alan, demokrasi ve bilgi çağı ile uyumlu yeni bir müfredat oluşturmayı hedeflemektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi, eğitimin her aşamasında müfredatın milli temelli ve çağın ihtiyaçlarına uygun bir şekilde şekillendirilmesi ve uygulanması esasına dayanmaktadır. Eğitim dilinin Türkçe olduğunu vurgulayan Milliyetçi Hareket Partisi Türkçe dışında anadilde eğitimin söz konusunu olmadığını vurgulamaktadır. Eğitim sistemi teknolojik gelişmeleri özümsemiş, modern çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış ve uluslararası boyutta rekabet etme yetisine sahip bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak bir biçimde yeniden düzenleneceğini belirtmektedir. Buna karşın Milliyetçi Hareket Partisi eğitim politikalarının temel amacının milli, manevi ve kültürel değerleri özümsemiş kuşakların yetiştirilmesi olarak görmektedir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitim müfredatı, ders içerik ve kitaplarının tekçi ve cinsiyetçi içerikten ayırmaya vurgu yapan Halkların Demokratik Partisi, özgürlükçü laiklik ilkesini

ortadan kaldıracak ideolojik bakışlarla eğitimi ayrıştıran 4+4+4 sistemini sonlandıracağını bildirmiştir. Eğitim sisteminin öğrenciye katkısı gözetilerek yeniden yapılandırılacağı ifade edilmiştir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitim Alt Yapısına İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi, eğitimin alt yapısını eğitim sisteminin gereksinimine göre çağdaş eğitim kalite standartları göz önünde bulundurularak devam ettirmeyi hedeflediğini bildirmiştir. Eğitim alanlarının yenilikçi ve işlevsel bir bakış açısıyla oyun, spor ve kültürel alanlara sahip mekanlar olarak planlayacaktır. İlk ve ortaöğretimde okul temelli bütçelere geçmeyi hedeflemektedir. Okulların performansa göre değerlendirilmesini akademik, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif açıdan yapıp sonuçlarını kamuoyuyla paylaşacağını taahhüt etmektedir. Okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve liselerde her öğrencinin eşitlikçi bir bakışla adil ve kaliteli bir eğitim alması hedefiyle ikili eğitime sonlandırarak tam gün eğitim-öğretime geçilebilmesi için yeterli sayıda derslik inşa etmeyi amaçlamaktadır (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi eğitim alt yapısını sağlamak adına okul sayısını ve derslik ihtiyacını artan öğrenci sayısını karşılayacak şekilde arttırmayı planlamaktadır. Ayrıca öğrenme ortamlarının fiziksel özelliklerini ve niteliklerini öğrencilere uygun şekilde düzenlemeyi hedeflemektedir. Ayrıca tüm okullarda engelli öğrencilere yönelik alt yapının düzenleyeceklerini beyan etmektedir. Her okulun yemekhanesinin, geniş bir bahçeye sahip olması, güzel sanatlar işliğı, müzik salonu, spor salonu, toplantı ve tiyatro salonları bulunan okullar inşa edeceklerinin teminatını vermektedir.

Yanı sıra eğitim kurumlarında okullarda şiddetin her türlüşünün önlenmesi ve okul kazalarının engellenmesi için gerekli denetlemelerin yapılacağını ve öğrencilerin okul kazalarına karşı sigortalanacağını beyan etmektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisinin eğitim alt yapısını iyileştirmek için sınıf mevcutlarını yirmi beşten aza indirmeyi ve eğitimin tüm kademelerinde çift tedrisat uygulamasına son vermeyi planlamaktadır. Anaokulundan başlamak üzere yüksek öğrenime kadar bütün eğitim kurumlarında ve kütüphanelerde internet erişimlerini kolay ve ucuz hale getirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca eğitim amacıyla bilgi teknolojilerinin üretimini ve kullanımını teşvik edeceğini belirtmektedir. Eğitim programlarında milli yazılım üretiminin sağlanacağı hedeflenmektedir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi eğitim alt yapısının sağlanması için mevcut derslik sayısını iki katına, sınıf mevcutlarını ise yarıya indireceğini, bütün okullarda sabahçı öğlenci uygulamasına son verip tek tedrisadlı eğitim sistemine geçmeyi amaçlamaktadır. Yanı sıra öğrencilere öğleyn yemek vermeyi vaat etmektedir (HDP, 2015).

Zorunlu Eğitime İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi zorunlu eğitimle ilgili olarak zorunlu eğitimi 12 yıla çıkardıklarını ve müfredatı bu doğrultuda yenilediklerini belirtmektedir (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi zorunlu eğitimle ilgili olarak bir yıl okul öncesi, sekiz yıl ilköğretim olmak üzere toplam dokuz yıl temel eğitimden oluşan 1+8+4 eğitim sistemini hayata geçirmek istediklerini belirtmektedir. Böylelikle 13 yıl süreli, tam gün, kaliteli ve parasız zorunlu eğitimi her çocuğumuz için olabilirliğini bildirmektedir. Eğitimi bütüncül bir anlayışla planlamayı hedeflemektedir. Eğitimin kalitesini yükselterek, okul koşullarında iyileştirmeye giderek zorunlu eğitimde sınıf tekrarını %5 e indirmeyi hedeflemektedir. Karar alma süreçlerinde karar yetkisini okullara bırakmayı hayata geçireceklerini belirtmektedir. Ayrıca eğitim politikalarını, okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve ilgili STK'ların katılımıyla oluşturacaklarını beyan etmektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi zorunlu eğitimle ilgili okul öncesi eğitimin temel eğitim kapsamına alınıp, okul öncesi eğitiminin tüm yurda yayılması, zorunlu temel eğitimin tedricen süresinin arttırılması ayrıca eğitimin her aşamasında yönlendirme yapılarak öğrencilerin yeteneklerine göre uygun yerlere uygun yerleştirmelerin yapılması hedeflenmektedir. Okul öncesi eğitimin 4-5 yaş grubundaki çocuklar için kademeli olarak zorunlu hale getirilerek zorunlu eğitimi 13 yıla çıkaracakları bildirmişlerdir. Milli şuur bilincinin geliştirilmesi, ahlaki ve manevi değerlerin benimsenmesi ve sosyal etkileşimin sağlanması için okul öncesi eğitimin yaygınlaştırmasını ve bu yaş grubundaki çocukların örgün eğitim programı kapsamına alınmasını sağlamayı planlamaktadır (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokrasi Partisi ise ideolojik bir bakış açısı ve özgürlükçü laiklik ilkesini ortadan kaldıran bir düşünceyle okulları ayrıştırdığı öne sürülen 4+4+4

uygulamasına son vermek istediklerini beyan etmektedir. Eğitim sistemini en baştan başlayarak “Çocuğun Üstün Yararı” gözetilerek yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Okul Öncesi Eğitime İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak okul öncesi eğitiminde, erişim imkanlarına sahip olmayan ailelerin çocuklarının okul öncesi eğitim almasını destekleyecek teşvikler oluşturacağını belirtiyor. Okul öncesi eğitimi tüm yurda yayarak eğitimde eşitçilik prensibini gözeterek, çocuğun zihinsel ve duygusal gelişimini, eşitlik ve adalet prensiplerini esas alarak, vrensel hak ve hürriyetler çerçevesinde güvence altına alacaklarının sözünü veriyor. Adalet ve Kalkınma Partisi okul öncesi eğitime ilişkin hedefini eğitimde fırsat eşitliğine vurgu yaparak belirtmiştir. Erişim imkanı olmayan tüm çocuklara gerekli teşvikler sağlanarak okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak amaçlanmaktadır. Okul öncesi eğitimin tüm yurda yayılmasına ve eğitime erişim olanağı bulamayan öğrencilere yönelik artan vurgu ve uygulamalar, eğitimin sosyal politika amaçlarına da hizmet ettiğini göstermektedir (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi okul öncesi eğitimde altı yaşını tamamlamış olan öğrencilerin hepsinin okullaşmasını sağlamayı planlamaktadır. Okul öncesi eğitimde sadece belirlenmiş standartlara haiz öğretmenlerin atamalarının sağlanacağını belirtmektedir. Okul öncesi eğitimde altmış ayını tamamlamış tüm çocuklar için okullaşma oranını %100'e çıkarmayı planlayan Cumhuriyet Halk Partisi, tanımlanmış

standartlara uygun öğretmenlerin atamasının yapılacağını ifade etmektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi çocukların erken yaşta örgün eğitime alınarak milli şuurun ve manevi değerlerin ve sosyal etkileşimin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Milliyetçi Hareket Partisi beyannamesinde okul öncesi eğitime ilişkin milli bütünlük bilinci, ahlaki ve manevi değerlerin güçlendirilmesi ve sosyal etkileşimin sağlanmasına vurgu yapılmaktadır. Milli içerikli yayın, film ve benzeri eğitim yazılımları üretmek Milliyetçi Hareket Partisi'nin en dikkat vaatleri arasında yer almaktadır (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi okul öncesi eğitimin tüm yurt sathına yayılmasına ilişkin tüm mahallelere kreş ve anaokulu açılacağını ve bu kurumların tüm gün boyunca hizmet vereceğini belirtmiştir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Özel Eğitime İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi özel eğitimle ilgili özel programlar ve yeni uygulamalar ile üstün potansiyelli öğrencilerin gelişimlerini teşvik etmeyi planlamaktadır. Bu programlarının uygulanabilmesi için gereken kaynak ve düzenlemelerin yapılacağı taahhüt edilmektedir. Üstün potansiyelli öğrencilerin aldıkları eğitimin kalitesini yükseltmek ve geliştirmek için resmi okulların yanında alternatif öğretim uygulamaları yoluyla özel girişimlerde teşvik edilecektir. Fen Bilimleri, teknoloji, işletme, Sosyal Bilimler, spor ve sanat gibi alanlarda çağdaş

öğretim modellerinin geliştirilmesini teşvik edeceklerini beyan etmektedir (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi özel eğitim ile ilgili öğrencilerin seçilmesine ve eğitimine yönelik gereken düzenlemeleri hayata geçireceklerini beyan etti. MEB, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Üniversiteler Arası Kurul ve Tübitak'tan oluşan bir üst kurul aracılığıyla üstün zekalılar ve yeteneklilerin eğitimi ile ilgili mevzuatı oluşturacaklarını bildirmiştir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi özel eğitimle ilgili olarak üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin özel eğitim imkanlarına kavuşturulacağını belirtmiştir. Bu öğrenciler için stratejik bir kariyer planlaması geliştirmeyi planlamaktadırlar. Özel eğitim gereksinimi duyan bireylerin tanınması, sınıflandırılması ve özel eğitim kurumlarının yaygınlaştırılarak denetlenmesi sağlanacaktır. Özel eğitim hizmetleri okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ve yetişkinleri kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacaktır. Özel eğitim öğretmenleri ve yardımcı personeli yetiştirilmesi hususuna gereken önemi vereceklerini beyan etmektedirler (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokrasi Partisi özel eğitimle ilgili dezavantajlı ve ayrımcılığa maruz kalan sosyal sınıfların, cinsiyet gruplarının ve engellilerin üniversite eğitiminde fayda görebilmeleri için pozitif ayrımcılık uygulayacaklarını beyan etmişlerdir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Meslek Lisesi ve Mesleki Eğitime İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi mesleki eğitim ve meslek liselerine dair görüşleri ile eğitim ve istihdam bağına güçlendirmeyi hedeflemektedir. İş gücü piyasasının ihtiyaç duyduğu temel becerilerin tespiti, okul ve iş dünyası arasındaki işbirliğini güçlendirmek üzere uygulamalı eğitimlerin yaygınlaştırılması ve mesleki ve teknik okul kurumlarındaki atölye ortamlarını sektörel temelli iyileştirme amacı gözetilmektedir. Oluşturulacak rehberlik sistemi sayesinde temel eğitimden ortaokula geçiş ve üniversiteye giriş sınavlarında temel becerilerin geliştirilmesi sağlanacaktır. Ayrıca bu rehberlik hizmetleri aracılığıyla ortaokul ve liselerde bireysel yeteneklere göre öğrencilere yönlendirme sağlanacaktır (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi meslek eğitimini dokuz yıllık (1+8) temel eğitimin tamamlanmasının ardından ortaöğretim aşamasında başlatılacağını belirtmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi beyannamesinde mesleki ortaöğretimden mesleki yükseköğretime geçişin sınavsız olacağı ifade edilmektedir. Mesleki eğitim ile çalışma yaşamının birlikteliğine vurgu yapan bakış açısıyla Cumhuriyet Halk Partisi, sanayi kuruluşları işbirliğiyle Organize Sanayi Bölgeleri'nde ve sanayi sitelerinde çıraklık atölyeleri kuracağını ve meslek okullarında okuyan gençleri tam zamanlı sigortalı statüsüne yükselteceğini vaat etmektedir. MYO'ları, öğrenciler için yeğlenebilecek kurumlar haline getirmek mesleki ve teknik eğitim fakültelerini ön lisans programlarının devamı olarak iki yıl eğitim verecek biçimde düzenlemeyi

planlamaktadır. Mesleki eğitimin koordinasyonundan sorumlu bir Mesleki Eğitim Enstitüsü (MEYE) kurmayı hedeflemektedir. Cumhuriyet Halk Partisi, meslek liseleri ile meslek yüksekokulları arasında uyum ve devamlılığı sınavsız geçiş sayesinde sağlamaktadır. Özellikle meslek yüksekokullarına vurgu yapan Cumhuriyet Halk Partisi, Meslek Yüksek Okullarının (MYO) eğitsel teçhizat ve akademik kadrosuna ilişkin nitelikleri geliştirmeyi ve gençler için tercih edilmesi cazip kurumlar haline getirmeyi planlamaktadır. Ayrıca, iki yıllık meslek yüksekokulları mezunlarının mesleki ve teknik eğitim fakültelerindeki lisans programlarına sınavsız geçişlerinin sağlanacağı belirtilemektedir. Bu anlamda mesleki yeterlilik ölçütlerinin belirlenmesinde yetki ve sorumluluk üstelenecek, bir Mesleki Eğitim Yüksek Enstitüsü (MEYE) kurulması planlanmaktadır. Meslek liseleri, meslek yüksekokulları ve mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin yapılandırılmasının ve idaresinin bu enstitü tarafından yürütülmesi öngörülmektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi, meslek liselerinin çağdaş teknoloji ve ölçütlerde eğitim veren kurumlara dönüştürüleceği, eğitim sistemi ile istihdam piyasasının uyumlaştırılacağı ve ortaöğretimin çağdaş rehberlik ve yönlendirme hizmetiyle üniversite sistemine etkin bir şekilde geçişi sağlayan bir yapıya kavuşturulacağını belirtmektedir. Engelliler, maddi yetersizlik içinde bulunanlar, uzun süreli işsizler, gençler ve kadınların işgücü piyasasına katılımlarını desteklemek ve iş bulmalarını sağlayacak mesleki beceriler kazandırmak için mesleki eğitim programları uygulanacağı ifade edilmektedir. Mesleki eğitimin temeline ekonominin gereksinim duyduğu iş gücünü yetiştirmeyi almaktadır. Mesleki teknik ve beceri kazandırıcı yaygın ve örgün eğitime ağırlık vermektedir. Eğitim programları meslek standartlarına uygun olarak yeniden düzenlenecektir. Bu doğrultuda mesleki eğitimin

hem teorik hem de pratik olarak birlikte verilemsi sağlanacaktır (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi ise istihdam odaklı atölyeler ve iş garantisi sunan mesleki eğitim ve meslek kazandırma programlarına vurgu yapmaktadır (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Üniversite Giriş Sınavlarına İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalınma Partisi üniversiteye giriş sınavı ile ilgili üniversite giriş sistemini gözden geçireceklerini ve öğrencilerin gerçek performanslarını dikkate alarak sınav gerginliğini asgariye indirecek bir yaklaşımla tekrar şekillendireceklerini bildirdi. Yanı sıra öğrencilerin yaşadıkları sınav gerginliğini olabildiğince azaltmak için yükseköğretime giriş sınavlarının yılda bir yerine birden fazla yapılmasının sağlanacağını belirtmektedir. Faaliyet gösteren üniversitelere ek olarak kurulacak yeni üniversite ve fakülteler için öğrenci ve öğretim elemanı sayısı ve fakülte kontenjanları dengeleyen bir mekanizma geliştirmeyi hedeflemektedir (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi üniversite giriş sınavları ile ilgili olarak ortaöğretim başarı puanı, akademik ortalama ve MLBS sonucunu dikkate alarak belirleyeceklerini ve üniversiteye yerleştirmede etkisini artıracaklarını açıkladılar. Üniversitelerin tercihlerinin de yerleştirmede etkin olacağı bir üniversiteye yerleştirme modeli uygulayacaklarını hedeflemektedir. Ortaöğretimin son yılında nitelikleri benzeyen iki sınav yapılarak öğrencinin daha yüksek puan aldığı sınav sonucunun yerleştirmede

esas alınacağı belirtilmiştir. Lisans programlarını kazanamayan akademik lise öğrencilerine ise, meslek yüksekokullarına başvurma hakkı tanıyacaklarını beyan etti (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi üniversite giriş sınavları ile ilgili olarak çağdaş rehberlik ve yönlendirme hizmetleri ile üniversite sistemine etkin geçişi sağlayan ve yatay ve dikey geçişlere olanak tanıyan bir yapıya kavuşmayı hedeflemektedir. Ayrıca üniversiteye giriş sınavını kaldırarak bunun yerine, ilk ve orta öğretimde etkin bir yönlendirmeye bağlı olarak, uygun müfredat ile orta öğretim başarısını ve orta öğretim sonunda yapılacak “Olgunlaşma sınavını” temel alan ve eğitimde eşitliği ve adaleti önceliğine alan üniversiteye giriş sisteminin uygulamaya konulacağını beyan etmiştir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi üniversite giriş sınavları ile ilgili seçim beyannamesinde herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

Üniversitelere İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi Üniversiteler ile ilgili yükseköğretim reformunu hayata geçireceklerini ifade etmiştir. Üniversite özerkliğini merkeze alan yeni bir “Yüksek Öğretim Çerçeve Yasası” hazırlayacaklarını beyan etmişlerdir. Üniversite yönetimine ilişkin özerklik ve hesap verebilirlik temeline dayalı yeni örgütlenmeler ile üniversite öğretim üyesi yetiştirme ve araştırma alt yapılarını gözetken kategoriler oluşturacaklarını belirtmişlerdir. Bu kategorileşme özerklik düzeylerinde farklılaşmayı da beraberinde getirecek ve bu düzeyler üniversitelerin uzmanlaşmasına

ve kamu kaynağının transferine esas oluşturacaktır. Özel üniversitelerin kurulmasına ve üniversitelerin uluslararası boyutta faaliyet göstermesine ve yurtdışındaki üniversitelerinde Türkiye de faal olmasına olanak tanıyacaklarını belirtmişlerdir. Yüksek Öğretim Kurumları kapsamında işbirliği halinde bağımsız ileri araştırma merkezlerinin kurulmasının sağlanacağı belirtilmiştir. Üniversitelerin akademik kadro gereksinimini karşılamak üzere Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK'ın verdiği lisansüstü eğitim burslarının sayısı arttırılacak olup YÖK bünyesinde tema temelli burslara da yer verileceği paylaşılmıştır (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Bilimsel araştırmalara özgürlük ve üniversitelere özerklik sağlamak amacıyla YÖK'ü kaldıracağını belirten Cumhuriyet Halk Partisi, eğitim kurumlarının yönetimindeki merkeziyetçi yaklaşımdan uzak bir bakış açısıyla üniversitelere tam özerklik vaat etmiştir. Devletin üniversiteler ile ilgili yetki alanını genel hedefleri belirlemek ve sonuçları değerlendirmek şeklinde sınırlandıracağını belirtmiştir. Üst düzey bilimsel araştırma yapılmasını sağlamak ve nitelikli öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla üniversitelerde yüksek lisans ve doktora programlarına bilhassa ağırlık verileceğini ifade etmiştir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Yükseköğretim Kurumlarını dünya ile rekabet edebilir bir hale getirmeyi planlayan Milliyetçi Hareket Partisi, Ak Parti ile benzer şekilde, YÖK'ü yeniden yapılandırmayı ancak farklı olarak rektör atamalarını cumhurbaşkanının yetkileri içinde bırakmayı öne sürmektedir. Özel üniversitelerin açılmasını teşvik edeceklerini ve yurt içinde nitelikli öğretim elemanı yetiştirmek ve yurt içi üniversiteleri cazip hale getirmek için gerekli alt yapı ve donanımı sağlayacaklarını bildirmiştir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi, üniversitelerin özerk ve çok kültürlü kurumlar olarak yeniden yapılandırılacağını ifade etmiştir. Eğitimde ayrımcılığa karşı tutumlara vurgu yapan yaklaşımıyla dikkat çeken Halkların Demokratik Partisi, özellikle kadın ve LGBT bireylerin her türlü baskı ve şiddete maruz kalmalarını engelleyecek karar ve uygulamalara gidileceği belirtmiştir. Halkların Demokratik Partisi beyannamesindeki vurgunun farklı kültüre duyarlılık ve ayrımcılığa karşı tutum olduğu görülmektedir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Öğretmen Eğitime İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi eğitim fakültelerinin müfredatının yenileneceğini ifade etmiştir. Eğitim fakültesi öğrenci ve mezunları için eğitim fakültesi dışındaki fakültelerde çift anadal ve yan dal yapma fırsatı sunulacaktır. Diğer önem arz eden bir konu ise, Kamu Personeli Seçme Sınavıyla ilgilidir. Tüm öğretmen adayları hangi alanda olursa olsun alan sınavına tabii olacaktır. Adalet ve Kalkınma Partisi, öğretmen yetiştirme konusunda önemli değişimler gerçekleştireceğini ifade etmiştir. Öğretmenin genel ve alan yeterliliklerine dair “Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi” hazırlayacaklarını belirtmiştir. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması, müfredatının yenilenmesi, Kamu Personeli Seçme Sınavında bütün branşlardaki öğretmen adaylarına yönelik alan sınavı yapılması düşünülmektedir (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi, “öğretmenliği yeniden toplumun en saygın mesleklerinden biri haline getirme” hedefine vurgu yapmış ve öğretmenlik mesleğine

yönelik toplumda oluşan algıya değinmiştir. Bu konuda başarı oranı yüksek öğrencilerin Eğitim Fakülte ve Bölümlerini tercih etmelerini sağlayacak politikaları geliştireceğini belirtmektedir. Öğretmen yetiştirilmesinde ana yetkinliklerin değerlendirilmesi ve öğretmen atamalarında kayırmanın önüne geçmek amaçlı “başarı ve liyakatın” esas alınacağı vurgulanmaktadır. Öğretmen eğitimi ve atamalarında yüksek standartların getirileceğini vaat etmektedir ve atanamamış öğretmen adayları için “istihdam fırsatı” oluşturulacağı beyan edilmektedir (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi öğretmen eğitimi ile ilgili seçim beyannamesinde herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

Halkların Demokratik Partisi öğretmen eğitimi ile ilgili seçim beyannamesinde herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

Öğretmen İstihdamına İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi öğretmen istihdamı ile ilgili olarak eğitim fakülte ve öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları ve formasyon programlarına ilişkin kontenjan belirlemede öğretmen ihtiyaç analizlerini dikkate alarak belirleyeceğini beyan etmiştir. Kamu Personeli Seçme Sınavında bütün branşlardaki öğretmen adayları için alan sınavı yapacaklarını belirmişlerdir. Ayrıca şubat döneminde öğretmen alımının yapılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi öğretmen istihdamı ile ilgili olarak sözleşmeli öğretmen uygulamasına son vermek istediğini söyledi. Tüm öğretmenleri kadrolu olarak atayacağını bildirdi. Bu doğrultuda öğretmenlerin devlet kadroları içindeki pozisyonlarını ve ek ders ücretlerinin yükseltileceğini beyan etmiştir. Özel bir yasa çıkararak öğretmenlerin özlük haklarını da güvence altına almayı amaçlamaktadır. Öğretmen adayları devlet memurlarının faydalanmakta olduğu tüm haklardan faydalanabilecektir. Öğretmen atamalarında, belirli kişilere iltimas geçme ve kadrolaşmaya sebebiyet veren mülakatları kaldırarak, “başarı ve liyakati” esas almayı hedeflemektedir. Öğretmenleri sosyal açıdan ve eğitim açısından olumsuz etkileyen yürürlükteki sınav sistemini düzenleyeceklerini beyan etmiştir. Kadrolu atamalar yaparak öğretmen istihdamına dair sorunu çözeceklerini bildirmişlerdir. Yaklaşık yüz kırk bin olan öğretmen açığını kapatmayı hedeflemektedir. Birleştirilmiş eğitim yapılan okullardaki elli bine yakın öğretmen ihtiyacını karşılayacaklarını söyledi. Öğretmen ve yöneticiler üye oldukları sendikalara ilişkin ayrımcılığa maruz bırakılmayacaktır. Okul yöneticilerinin ideolojik saiklerle atanmasına son vereceğini açıkladı (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi Öğretmen istihdamı ile ilgili öğretmenlerin 3600 ek göstergeden yararlanmalarının sağlanacaklarını belirtti. Bilgi çağının gerektirdiği şekilde donanımlı öğretmen ve öğretim üyesi yetiştirilerek bu mesleklerin, çekici hale getirileceğini bildirdi. Öğretmenlerin ek ders ve tazminat ücretleri yükseltilerek öğretmenlerin kişisel olarak kendilerini ve öğrencilerini en yeterli biçimde yetiştireceği ortamı yaratacaklarının sözünü vermiştir. Öğretmenlerin terfiinde liyakati esas almayı, öğretmenle ilgili değerlendirme yapılırken velilerin ve okul yönetiminin değerlendirmesi ile öğrencilerin başarısını dikkate alınacaklarını beyan ettiler.

Öğretmenlerin, ek ders ücretleri ile eğitim ve öğretim tazminatları yükseltileceğini ve eğitime hazırlık ödeneği artırılarak eğitim kurumlarında çalışan tüm personele de yansıtmayı hedeflemektedir. Öğretmenlerin özür grubu tayinleri ile ilgili sorunları çözüme kavuşturmayı ve kadrosu olmadan çalışan sözleşmeli ve geçici öğretmenler daimi kadrolara geçirileceklerini beyan etti. Öğretmenler arasındaki kademelendirmeye bağlı olarak oluşan ücret farklılaştırmasından faydalanma imkanı bulamamış olan emekli öğretmenlerin mağduriyetini giderecek intibak düzenlemesi yapılacağını açıklamıştır. Atanmayı bekleyen öğretmenlerin tedricen atanacağını, atanmayı bekleyen öğretmenler sorununun çözüme ulaştırılması için öncelikle öğretmensiz okul bırakılmayacağını, derslik gereksiniminin giderileceğini ve atanamamış tüm öğretmenlerin atamalarının kademeli olarak yapılacağını sözünü vermiştir. Orta vadede ülkenin ihtiyaç duyduğu öğretmen ihtiyacını yıl ve alan analizi sonucunda eğitim fakültelerinin ve formasyon programlarının öğrenci kontenjanlarını ve yeni açılacak programları belirleyip planlayacaklarını belirtmişlerdir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokrasi Partisi öğretmen istihdamı ile ilgili olarak ataması yapılmayan tüm öğretmenlerin atamasının gerekli koşullar hazırlanarak gerçekleştirileceğini ve insan onurunu ayaklar altına alan sözleşmeli öğretmenlik uygulamasının ortadan kaldırılacağını, bütün sözleşmeli öğretmenlerin kadroya alınacağını açıklamıştır. Eğitim emekçilerinin insanca yaşamalarına olanak verecek ve öğretmenlik mesleğine yakışır bir ücret almaları sağlanacaklarının sözünü vermiştir. Eğitimin yerel yönetimler tarafından teşvik edileceğini ve okullar arasındaki kalite farklılıklarının ortadan kaldırılması, öğrenci geçişleri, öğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesi ve planlanmasına dair kararların tümünün yerel eğitim meclislerince

alınacağını beyan etmiştir (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

Eğitim Bütçesine İlişkin Siyasi Partilerin Beyannameleri

Adalet ve Kalkınma Partisi 2015 Seçim Bildirgesinde eğitimin mali kaynaklarına alternatif oluşturmayı öngörmüştür. Bu doğrultuda, “eğitimin finansmanında özel sektörün payının artırılması yönünde kamu-özel ortaklığı gibi yeni arz ve işletim modellerinin kullanılmasını hedeflemektedir. İlk ve ortaöğretimde okul temelli bütçe yönetimine geçilmesi, okul öncesi eğitimde ise eğitime erişim imkânına sahip olmayan ailelerin çocuklarına teşvik verilmesi vardır” (Ak Parti Seçim Beyannamesi, 2015).

Cumhuriyet Halk Partisi kamu eğitimine ayrılan ödeneklerin oranının yükseltilmesini hedeflemiştir. Eğitimde kaliteyi geliştirmek ve eşitlikçiliği sağlamak için eğitime ayrılan kaynaklar arttırılacaktır. Eğitim bütçesi içindeki yatırımların payının genişletilmesi ve öğrenci eğitimine ilişkin harcamaların arttırılacağı düşünülmektedir. Eğitim kaynaklarının rasyonel ve adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamayı öngörmektedir. Bu amaçla her bölgenin eğitim gereksinimlerinin sistematik bir şekilde tespit edilmesini amaçlamaktadır. Ayrıca Adalet ve Kalkınma Partisi’nin önerdiği gibi, Cumhuriyet Halk Partisi de temel eğitimde okulların kendi bütçelerinin olacağı bir modele geçiş hedeflemektedir. Maddi olanaksızlara sahip üniversite öğrencileri için karşılıksız burs, talepte bulunan öğrencilere yönelik

yapılandırılmış destek kredileri ve ihtiyaç sahibi gençlere ücretsiz yurt imkanı sunulması diğer hedefler arasında yer almaktadır (CHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Milliyetçi Hareket Partisi bir “Eğitim Destek Hesabı” oluşturacağını bildirgesinde yer vermiştir. Aynı amaç doğrultusunda, ortaöğretim ve yükseköğretimde okuyan gençlere burs ve kredi imkânları sunulması, modern ölçütlerde barınma imkânları oluşturulması ve açıkta hiçbir öğrencinin bırakılmaması hedeflenmiştir (MHP Seçim Beyannamesi, 2015).

Halkların Demokratik Partisi’nin 2015 Seçim Bildirgesinde, eğitim ücretsiz bir kamu hizmeti olarak sunulacağı ifadesi yer almaktadır. Bu anlamda yapılacak düzenlemelerden birisi olarak okul ve öğrenci ihtiyaçları okul bütçesinden karşılanarak velilerden herhangi bir ücret talebi olmayacaktır (HDP Seçim Beyannamesi, 2015).

4.2.Tartışma

Siyasi partilerin 1 Kasım 2015 seçim bildirgeleri çeşitli konu başlıkları açısından incelenmiştir. Bu çalışmada, dört büyük siyasi partinin eğitim politikalarının eğitim programları, okul öncesi eğitim, meslek liseleri ve mesleki eğitim, öğretmen eğitimi ve istihdamı, özel eğitim, zorunlu eğitim, eğitim felsefesi, yükseköğretime ilişkin reformlar, üniversite giriş sınavları, eğitim bütçe ve kalitesi gibi unsurlar açısından benzer ve farklı yönleri tartışılacaktır.

Bu çalışmanın ana noktasını oluşturan Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi'nin temalar açısından incelendiğinde önemli görölen bazı hususları ele alınacak ve partilerin bu hususlar bağlamındaki görüşleri arasındaki benzer ve farklı yönler ortaya konulacaktır. Siyasi partilerin eğitim konusundaki görüşlerinin özünde savundukları siyasal ideolojilerin ve parti kimliğini oluşturan unsurların yer aldığı görölmektedir (Tok, 2012).

Eğitim felsefesi konusunda Cumhuriyet Halk Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi hem evrensel değerlerle hem de milli değerlerle örtüşen bir müfredatın oluşturulması konusunda birleşmekte iken Milliyetçi Hareket Partisi milli ve kültürel değerlerin müfredat kapsamını oluşturması gereğini savunmaktadır. Ayrıca Adalet ve Kalkınma Partisi, Milli Eğitim Bakanlığının örgütlenmesini ulusal düzeyde politikalarla koordine etmeyi ve denetlemeyi planlamaktadır. Halkların Demokratik Partisi ise eğitimi sisteminin özgürlükçü, laik ve bilimsel değerlerle temellendirilmiş olmasının önemine vurgu yapmaktadır. Eğitimde dezavantajlı grupların eğitimden eşit olarak yararlanabilmelerinin sağlanması konusunda da politikalar izleyeceğini beyan etmektedir. Eğitim dilinin Türkçe olması gereğini savunan Milliyetçi Hareket Partisinin aksine Halkların Demokratik Partisi anadilde eğitim hakkına değinmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi bu konuda herhangi bir beyana yer vermezken, Cumhuriyet Halk Partisi bu konuda eğitim dilinin Türkçe olması gereği ve anadille eğitimin seçmeli dersler kapsamında ele alınabileceğini ileri sürmektedir.

Adalet ve Kalkınma Partisi nitelikli eğitimin insani kalkınma hedefinin temelini oluşturduğunu ve bu hedefin geleceğimize yatırım olmasının yanı sıra

halkımızın yaşam kalitesini yükselten, insan kaynağımızı gelişmiş ülkelerle rekabet edebilir düzeye yükselten ve yaşam boyu devam edecek bir süreç olarak gördüğünü belirtiyor. Ayrıca eğitim süreçlerinin insanımızın sahip olduğu, bilgi ve becerilerin geliştirilmesinin yanında, sosyal tavırlarına olumlu anlamda katkı yapacağına, genel kültürünün artmasına, toplumun yararlı bir ferdi olması için gerekli değerleri kazanmasına hizmet edeceğine inandığını bildiriyor. Ekonominin gereksinimine uygun iş gücünü yetiştiren, özgürlükçü ve rekabetçi bir eğitim sisteminin oluşmasını önceliğine almaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi ise nitelikli eğitimin oluşabilmesi için temel eğitime başlama yaşının, çocuk için en uygun dönem olan 7 yaşına (72 aydan sonra) yükselteceklerini, mesleki eğitim, 8 yıllık ilköğretimden sonraya planlayacaklarını, ortaokul döneminde, öğrencilerin meslekler hakkında bilgilendirilmelerini ve sınırlı sayıda seçmeli mesleki ders alabilmelerini sağlayacaklarını açıklamıştır. “En iyi okul eve en yakın olandır,” ilkesini benimsediklerini ve bu doğrultuda da taşınmalı eğitimi en az seviyeye indireceklerini söylemiştir. Yanı sıra tüm bireylerin ortaöğretime devam edebilmesini hedeflemektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilere beceri ve eğilimleri göz önünde tutularak akademik veya mesleki eğitime yönelmeleri yönünde seçme şansı sunacaklarını açıklıyor. Öğrencilerin geleceklerini şekillendirecek seçimlerini ebeveynleri ve rehber öğretmenleriyle birlikte yapmasına olanak sağlayacaklarını beyan ediyor. Ortaöğretime geçiş sistemini bilimsel esaslara uygun, sağlam bir temele oturtmayı hedeflemektedir. Mevsime dayalı tarım işçiliğinin yaygın olduğu yerlerde, sınavlara girme şansını değerlendiremeyen öğrenciler için telafi olanakları sunacaklarının sözünü vermektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi ise nitelikli eğitimin oluşabilmesi için eğitim sistemini yeniden yapılandırarak eğitim sistemi; bilgi toplumunu oluşturacak bilgi ve becerilere sahip, uluslararası rekabet koşullarının gerektirdiği şekilde yetişmiş, teknolojik gelişmelerle donatılmış insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılacaklarını açıklamaktadır. Milli birlik ve beraberliğin güçlenmesi, yurttaş ile devlet arasındaki etkileşim ve birtakım peşin hükümlerin giderilmesinde olumlu katkı yaptığını düşündükleri din eğitiminin okullarda devlet aracılığıyla verilmesini sağlamayı hedeflemektedir. Sınav sistemleri ile örgün eğitim programlarının birlikte planlanmasıyla dershanelerin, ilk ve orta öğretim kurumlarının işlevlerini üstlenmesinin önüne geçilmeye çalışılacağı söylenmiştir. Dershanelerin özel okullara dönüşmesinin destekleneceği açıklanmıştır. Akademik başarı performanslarına göre özel okullar, gelir düzeyleri ve başarı performanslarına göre ise öğrenciler çeşitli destek unsurları ile desteklenerek kaliteli ve eşit bir eğitim hizmeti gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Halkların Demokrasi Partisi ise nitelikli eğitime ulaşılması için ideolojik amaçlı, özgürlükçü laiklik ilkesini ortadan kaldıran bir anlayışla ortaya konan ayrılıkçı 4+4+4 uygulamasına son vermek istediklerini ve eğitim sistemini, öncelikle “Çocuğun Üstün Yararı” dikkate alınarak baştan yapılandırmayı hedeflemektedir. Eğitim sistemini hürriyetçi, laik ve bilimsel bir içerikte gerçekleştirmeyi ve anadil esaslı ve çok dilli hale getirmeyi planlamaktadır. Adalet ve Kalkınma Partisi eğitimi sosyal anlamda öğrencilerin olumlu davranışlar kazanması, topluma faydalı bireyler kazandırılması ve kültürel sürekliliğin sağlanması olarak değerlendirmektedir.

Adalet ve Kalkınma Partisi eğitim programları açısından ele alındığında müfredatın bilgi teknolojileriyle desteklenmesi ve teknolojik gelişmelerle

zenginleştirilmiş etkileşimli bir eğitim öğretim sisteminin oluşturulması fikri öne çıkmaktadır. Oyun tabanlı öğrenmenin etkinleştirilmesi, yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi ve FATİH projesi aracılığıyla eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gibi teknolojinin eğitime erişime ilişkin kullanılması gerektiğini düşünerek programlar hazırlanması gerektiğini savunmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi ise, eğitimi herkese eşit bir biçimde sunulması gereken evrensel bir hak olarak görmektedir. İnsani gelişme, toplumsal adalet ve ekonomik kalkınmanın da temel dayanağı olarak görmektedir. Eğitim müfredatının bütünsel olması gerektiğini savunarak okul öncesi eğitimi de kapsayan 9 yıllık kesintisiz bir programı önermektedir. Uluslararası PISA değerlendirmelerinde ortalamayı yükselterek hürriyetçi, sorgulamaya dayanan, demokratik ve içinde bulunulan çağın gereklerine uygun bir müfredat oluşturmayı hedeflemektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi biraz daha farklı bir bakış açısıyla, eğitimin her basamağında müfredatın ulusun ve asrın gereklerine uygun bir planlama ve uygulama esasına dayanması gerektiğini savunurken, eğitim dilinin Türkçe olduğunu vurgulayan Milliyetçi Hareket Partisi Türkçe dışında anadilde eğitimin söz konusunu olmadığını vurgulamaktadır. Eğitim sisteminin toplumun ihtiyaç duyacağı yetilerle kapsanmış, enternasyonal alanda yarışacak ve teknolojik gelişmeleri özümsemiş bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak bir biçimde yeniden yapılandırılacağını belirtmektedir. Buna karşın MHP eğitim politikalarının temel amacının, milli, manevî ve kültürel değerleri içselleştirmiş, demokrat, düşünme, algılama ve toplumsal duyarlılığı yüksek, problem çözme yeteneği gelişmiş, gelişmelere açık, sorumluluk

duygusu ve bilim ve teknoloji üretimine yatkın, girişimci, genel kültürü yüksek, inançlı nesillerin yetiştirilmesine olanak verecek bir program planlanmaktadır.

Halkların Demokratik Partisi ise eğitim müfredatı, ders içerik ve kitaplarının tekçi ve cinsiyetçi içerikten ayırmaya vurgu yaparak, özgürlükçü laiklik ilkesi ile çelişen ideolojik görüşlerle okulları ayıran 4+4+4 sistemini sonlandıracağını belirterek, eğitim sistem ve programı çocukların faydasını gözeterek yeniden yapılandıracağını ifade etmiştir.

Eğitim alt yapısında Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokrasi Partisi, okulların fiziksel özelliklerini iyileştirmeyi, derslik sayılarını arttırmayı, sınıflardaki öğrenci sayısını azaltmayı ve ikili öğretime son verip tam gün eğitime geçmeyi hedeflemek konusunda ortak görüşlere sahiptir. Adalet ve Kalkınma Partisi bunlardan farklı olarak yeni yapacakları okullarda yerel mimariye önem vererek okulların yeterli oyun, spor ve kültürel fonksiyona sahip yapılar olmasını sağlayacaklarını beyan etmiştir. İlköğretim ve ortaöğretimde okul bazlı bütçeye geçerek okulların performansına göre değerlendirilmesini akademik, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif açıdan yapıp sonuçlarını kamuoyuyla paylaşacağını taahhüt etmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi ise tüm okullarda engelli öğrencilere yönelik alt yapıyı düzenleyeceklerini, her okulun yemekhanesi, yeterli büyüklükte bahçesi, spor salonu, güzel sanatlar atölyesi, müzik salonu, toplantı ve tiyatro salonları olan okullar inşa edeceklerini beyan etmiştir. Ayrıca okullarda her türlü şiddetin önüne geçmeyi hedeflediklerini ve oluşacak okul kazalarının önlenmesi için gerekli denetimlerin yapılacağını ve öğrencilerin okul kazalarına karşı sigortalanacağını taahhüt etmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi Eğitim

kurumlarında ve kütüphanelerde internete ulaşmayı kolaylaştırmayı ve ucuzlaştırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca bilgi teknolojilerini eğitim amaçlı üretim ve kullanımını teşvik etmeyi, eğitim programlarında milli yazılım üretimi sağlamayı hedeflemektedir. Halkların Demokratik Partisi bu değerlendirmelerin dışında öğle vakitlerinde öğrencilere öğle yemeği hizmeti vaat etmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi zorunlu eğitimle ilgili olarak zorunlu eğitimi 12 yıla çıkardıklarını ve müfredatı bu doğrultuda yenilediklerini belirtmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi, her çocuğun ve gencin on üç yıl boyunca tam gün, nitelikli, ücretsiz zorunlu eğitime tabii olmasının mümkün olduğunu bildirmektedir. Eğitim sistemini bütüncül bir anlayışla planlayacaklarını hedeflemektedir. Eğitimde kaliteyi arttırarak ve okul koşullarını iyileştirerek zorunlu eğitimde sınıf tekrarı oranını indirmeyi hedeflemekte olduklarını beyannamelerinde dile getirmişlerdir.

Okul öncesi eğitimin dört-beş yaş grubu için zorunlu hale getirileceğini, belirten Milliyetçi Hareket Partisi okul öncesi dönemi milli değerlerin güçlendirilmesi açısından önemli görmekte olup bu yaş grubundaki nüfusun örgün eğitim programına dahil olmasını ve yaygınlaştırılmasını dile getirmektedir. Ayrıca zorunlu eğitimin 13 yıla çıkarılacağını eklemiştir.

Halkların Demokrasi Partisi İdeolojik saiklerle ve özgürlükçü laiklik ilkesini ortadan kaldıran bir anlayışla okulları ayrıştırdığı öne sürülen 4+4+4 uygulamasına son vermek istediklerini beyan etmektedir. Eğitim sistemini “Çocuğun Üstün Yararı”nı gözeterek yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir.

Cumhuriyetçi Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi okul öncesi dönem çocukların da zorunlu eğitime tabii tutularak zorunlu eğitimin 13 yıla çıkması hususunda birleşmektedirler. Adalet ve Kalkınma Partisi ise zorunlu eğitimin 12 yıllık bir süreci kapsayacağı görüşünü savunurken Halkların Demokratik Partisi 4+4+4 sistemine son vererek eğitim sistemini “çocuğun üstün yararı” ilkesini gözeterek yeniden yapılandıracağını öne sürmektedir.

Adalet ve Kalkınma Partisi okul öncesi eğitime ilişkin hedefini eğitimde fırsat eşitliğine vurgu yaparak belirtmiştir. Okula erişim imkanı olmayan tüm çocuklar için gerekli teşvikler sağlanarak okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak amaçlanmaktadır. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına ve imkanı olmayanların eğitime erişimine yönelik artan vurgu ve uygulamalar, eğitimin sosyal politika amaçlarına da hizmet ettiğini göstermektedir. Okul öncesi eğitimde altmış ayını tamamlamış tüm çocuklar için okullaşma oranını %100’e çıkarmayı planlayan Cumhuriyet Halk Partisi, tanımlanmış standartlara uygun öğretmenlerin atamasının yapılacağını ifade etmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi beyannamesinde okul öncesi eğitime ilişkin milli bütünlük bilinci, etik ve maneviyatın sağlamlaştırılması ve sosyalliğin arttırılmasına değinilmektedir. Milli içerik bakımından zengin yayın, film ve benzeri eğitim yazılımları üretmek Milliyetçi Hareket Partisinin en göze çarpan vaatleri arasında yer almaktadır. Halkların Demokrat Partisi okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına ilişkin tüm mahallelere kreş ve anaokulu açılacağını ve kreşlerin tüm gün boyunca hizmet vereceğini belirtmiştir.

Özel eğitim ile ilgili Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi ortak olarak “üstün zekalı ve üstün yetenekli öğrencilerin”

gelişiminin destekleneceği, özel programların uygulanacağını ve stratejik kariyer gelişiminin planlanacağına ilişkin beyanlarda bulunmuşlardır. Adalet ve Kalkınma Partisi bunların yanı sıra “özel yetenekli öğrencilerin” kaliteli bir eğitim alabilmeleri için resmi okulların yanı sıra özel girişimlerin de zenginleştirici öğretim modelleri yoluyla çeşitli alanlarda öğretim modelleri geliştirmesi sağlanacaktır. Cumhuriyet Halk Partisi de bunlardan ayrı olarak bu öğrencilerin eğitime ilişkin mevzuat oluşturacak bir üst kurulun oluşturulacağını bildirmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin tanımlanması, sınıflandırılması, özel eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması ve denetlenmesi ile eğitim programlarının yeniden değerlendirilmesinin sağlanacağını bildirmiştir. Özel eğitim hizmetlerinin okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim ve yetişkinleri kapsayacak şekilde yaygınlaştıracaklarını ve özel eğitim öğretmenleri ve yardımcı personeli yetiştirilmesi hususunda daha önem vereceklerini beyan etmiştir. Halkların Demokrasi Partisi diğer partilerden farklı olarak özel eğitimle ilgili dezavantajlı sosyal sınıfların, cinsiyet gruplarının ve engellilerin üniversite eğitiminden yararlanabilmeleri için ayrıcalıklar tanınacağını beyan etmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi mesleki eğitim ve meslek liselerine dair görüşleri ile eğitim ve istihdam bağına güçlendirmeyi hedeflemektedir. İş gücü piyasasının ihtiyaç duyduğu temel becerilerin tespiti, okul ve iş dünyası arasındaki işbirliğini güçlendirmek üzere uygulamalı eğitimlerin yaygınlaştırılması ve mesleki ve teknik okul kurumlarındaki atölye ortamlarını sektör temelli iyileştirme amacı gözetilmektedir. Ortaöğretime geçiş ve üniversiteye giriş sınavlarında temel yetkinlikleri değerlendiren ve öğrencileri yeteneklerine göre yönlendiren bir rehberlik sistemi oluşturmayı planlamaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi meslek eğitimini dokuz

yıllık temel eğitimin tamamlanmasının ardından ortaöğretim kademesinde başlatılacağını belirtmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi beyannamesinde mesleki ortaöğretimden mesleki yükseköğretime geçişin sınavsız olacağı ifade edilmektedir. Mesleki eğitim ile çalışma yaşamının birlikteliğine vurgu yapan bakış açısıyla Cumhuriyet Halk Partisi, sanayi kuruluşları işbirliğiyle OSB’lerde ve sanayi sitelerinde çıraklık merkezi kuracağını ve meslek okullarında okuyan gençleri tam zamanlı sigortalı statüsüne yükselteceğini vaat etmektedir. MYO’ları, öğrenciler için tercih edilebilir kurumlar haline getirmek mesleki ve teknik eğitim fakültelerini ön lisans programlarının devamı olarak iki yıl eğitim verecek şekilde düzenlemek ve mesleki eğitimin koordinasyonundan sorumlu bir Mesleki Eğitim Enstitüsü (MEYE) kurmayı planlamaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi, meslek liselerinin çağdaş teknoloji ve ölçütlerde eğitim veren okullara dönüştürüleceği, eğitim sistemi ile istihdam piyasasının uyumlaştırılacağı ve ortaöğretimin çağdaş rehberlik ve yönlendirme hizmetiyle üniversite sistemine etkin geçişi sağlayan bir yapıya kavuşturulacağını belirtmektedir. Engelliler, yoksullar, uzun süreli işsizler, gençler ve kadınların işgücü piyasasına katılımlarını desteklemek ve iş bulmalarını sağlayacak mesleki vasıf kazandırmak için mesleki eğitim programları uygulanacağı ifade edilmektedir. Halkların Demokratik Partisi ise istihdam odaklı atölyeler ve iş garantili mesleki eğitim ve meslek edindirme programlarına vurgu yapmaktadır. Mesleki eğitime ilişkin Adalet ve Kalkınma Partisi, eğitimde nitelik artırma ve istihdam planlamalarını esas alırken, Cumhuriyet Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi mesleki pratiğe dönük bakış açısıyla kapsam, yönetim ve desteğe yönelik detaylara yer vermektedir. Halkların Demokratik Partisi seçim bildirgesinde ise mesleki eğitim görüşlerine ve amaçlarına yer verilmemektedir.

Üniversite giriş sınavları hususunda Adalet ve Kalkınma Partisi üniversite giriş sınavını gözden geçireceklerini ve öğrencilerin gerçek performanslarını dikkate alarak öğrencilerin sınava yönelik streslerini azaltmak amacıyla sınavı yıl içinde birkaç kere de yapılandıracaklarını beyan etmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi üniversite giriş sınavları ile ilgili olarak ortaöğretim başarı puanının akademik ortalama ve üniversiteye yerleştirmede etkisini artıracaklarını açıklamıştır. Adalet Kalkınma Partisiyle benzer biçimde tek oturumda yapılan sınavları ölçüt olarak görmek yerine yılsonunda iki yerleştirme sınavı gerçekleştireceklerini belirtmiştir. Ayrıca lisans programına yerleşemeyen öğrencilere meslek yüksekokuluna yerleşme hakkı vereceklerini beyan etmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi üniversiteye giriş sınavını kaldırarak, etkin yöneltmelere dayalı, orta öğretim bittiğinde yapılacak “Olgunlaşma sınavını” esas alan ve bireylerin eşit ve adil bir biçimde değerlendirilmesini gözetken üniversiteye giriş sistemi uygulamaya konulacaktır. Halkların Demokratik Partisi üniversite giriş sınavları ile ilgili seçim beyannamesinde herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi Üniversiteler ile ilgili ortak üniversitelerin özerkliklerinin genişleteceklerini, özerklik düzeylerinin farklılaştıracaklarını ve daha bağımsız bir düzen kuracaklarını beyannamelerinde belirtmişlerdir. Bunlardan Farklı olarak Adalet ve Kalkınma Partisi yükseköğretim reformunu hayata geçirerek üniversitelerin ekonomik ve idari bağımsızlığını merkeze alan yeni bir “Yüksek Öğretim Çerçeve Yasası “ hazırlayacaklarını beyan etmişlerdir. Özel üniversitelerin kurulmasına ve üniversitelerin uluslararası boyutta faaliyet göstermesine ve yurtdışındaki üniversitelerinde Türkiye de faal olmasına olanak tanıyacaklarını

belirtmişlerdir. Üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak üzere Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK'ın verdiği lisansüstü eğitim burslarının sayısı arttırılacak olup YÖK bünyesinde tema odaklı burslara da yer verileceği paylaşılmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi, YÖK ü kaldırarak eğitim kurumlarının yönetimindeki merkeziyetçi yaklaşımdan uzak bir bakış açısıyla üniversitelere tam özerklik vaat etmiştir. Üst düzey bilimsel araştırma yapmak ve nitelikli öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla üniversitelerde yüksek lisans ve doktora programlarına ağırlık verileceğini ifade etmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi, yükseköğretim Kurumlarını dünya ile rekabet edebilir bir hale getirmeyi planlayarak Ak Parti ile benzer şekilde, YÖK'ü yeniden yapılandırmayı ancak farklı olarak rektör atamalarını cumhurbaşkanının yetkileri içinde bırakmayı öne sürmektedir. Yine Adalet ve Kalkınma Partisi ile paralel olarak Özel üniversitelerin açılmasını teşvik edeceklerini ve yurt içinde nitelikli öğretim elemanı yetiştirmek ve yurt içi üniversiteleri cazip hale getirmek için gerekli alt yapı ve donanımı sağlayacaklarını bildirmiştir. Halkların Demokratik Partisi ise eğitimde ayrımcılığa karşı tutumlara vurgu yaparak özellikle kadın ve LGBT bireylerin her türlü baskı ve şiddete maruz kalmalarını engelleyecek karar ve uygulamalara gidileceği belirtmiştir. Halkların Demokrasi Partisi beyannamesindeki vurgunun farklı kültüre duyarlılık ve ayrımcılığa karşı tutum olduğu görülmektedir.

Adalet ve Kalkınma Partisi, öğretmen yetiştirme konusunda önemli değişimler gerçekleştireceğini ve öğretmen genel ve alan yetkinliğini tespit ederek “Ulusal Öğretmen Strateji Belgesi” nin hazırlanacağını belirtmiştir. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması, müfredatının yenilenmesi, Kamu Personeli Seçme Sınavında tüm branşlardaki öğretmen adayları için alan sınavı yapılacağı

düşünülmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi, “öğretmenliği yeniden toplumun en saygın mesleklerinden biri haline getirme” görüşüyle öğretmenlik mesleğine yönelik toplumun algısına değinmiştir. Ayrıca başarı oranı yüksek olan öğrencilerin eğitim fakülteleri bölümlerini tercih etmelerinin teşvik edileceği belirtilmektedir. Öğretmen yetiştirilmesinde temel yetkinliklerin değerlendirilmesi ve öğretmen eğitiminde yüksek standartların getirileceğini vaat etmektedir. Milliyetçi Hareket partisi ve Halkların Demokratik Partisi’nin beyannamelerinde öğretmen eğitime değinilmemiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi’nin diğer partilere kıyasla öğretmen niteliğini etkileyecek düzenlemelere yer verdiği görülmektedir. Adalet ve Kalkınma Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi öğretmen yetiştirilmesinin ihtiyaç temelli ve geleceğe dönük yapılacağı görüşünde birleşmektedirler.

Adalet ve Kalkınma Partisi eğitim fakülteleri ve formasyon programlarına ilişkin kontenjanları öğretmen gereksinimleri doğrultusunda belirleyeceklerini beyan etmiştir. Beynamede Kamu Personeli Seçme Sınavında bütün alanlardaki öğretmen adayları için alan sınavı yapacaklarını ayrıca şubat döneminde öğretmen alımı yapacak şekilde gerekli düzenlemeleri yapacaklarına yönelik planlamalar mevcuttur. Cumhuriyet Halk Partisi öğretmen atamalarında, belirli kişilere iltimas geçme ve mülakatların kaldırılarak “başarı ve liyakatin” esas alınacağını belirtmiştir. Sözleşmeli öğretmen uygulamasına son vererek öğretmenlerin kadrolu olarak atanacağını 2011 ve 2015 yıllarına ait Seçim Bildirgelerinde ifade etmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi, atanmayı bekleyen öğretmenler sorunsalını okulların öğretmen ihtiyacının karşılanması ve öğretmen ihtiyacı olan hiçbir okul bırakılmaması eylemiyle çözmeyi hedeflemektedir. Atanamamış beden eğitimi öğretmenleri için de istihdam olanağı sunulacağı belirtilmektedir. Öğretmen ihtiyacı tespit edilerek, eğitim fakültelerinin ve

pedagojik formasyon programı ile öğretmen olma olanağı sunan yükseköğretim programlarının kontenjanlarının belirlenmesi için planlamaların yapılacağına değinilmektedir. Halkların Demokratik Partisi ise öğretmen atamalarını odağına almakta ve “tüm öğretmenlerin atanması için gerekli altyapı koşullarının sağlanacağı” planını gözler önüne sermektedir. Sözleşmeli olarak çalışan ve kadrosu olmayan tüm öğretmenlerin kadroya alınmasının ve öğretmenlerin mesleğe uygun ücretlendirme politikasına tabii tutulmasının gereği üzerinde durmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi, Cumhuriyetçi Halk Partisi, ve Halkların Demokratik Partisi atanamayan öğretmen problemine vurgusu ve öğretmen haklarının genişletilmesine ilişkin politikalarıyla dikkati çekmektedirler. Cumhuriyetçi Halk Partisi öğretmenlik mesleğinin saygınlığına değinerek toplumsal algı üzerinde durmuştur.

Adalet ve Kalkınma Partisi eğitimde mali kaynaklara alternatifler kazandırmak ve kaynakları arttırmak amacıyla özel sektörün eğitim ekonomisindeki oranını yükselterek devlet ve özel sektör ortaklığı gibi yeni kazanç sağlama yöntemleri hedeflenmektedir. Maddi olanaksızlar nedeniyle okul öncesi eğitimden faydalanamayan öğrencilere teşvik sağlanması ve okul temelli bütçe idaresinin esas alınması hedeflenmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi ise kamu eğitim harcamalarının payını artırılması hedefine yer verilmiştir. Ayrıca Adalet ve Kalkınma Partisinin önerdiği gibi, Cumhuriyet Halk Partisinde de okulların kendine ait gelir ve giderlerine ilişkin ödenek planlamalarının olması amaçlanmaktadır. Ekonomik imkanları olmayan üniversite öğrencilerine iadesiz bursların sunulması hedeflenmektedir. Ayrıca talebi olan tüm üniversite öğrencilerinin de ödemesi uzun vadelere ve iş bulma koşullarına bağlı olarak yapılandırılmış krediler sunulması planlanmaktadır. Gereksinim duyan öğrencilere herhangi bir ücret almaksızın yurt sağlanması gibi

amaçlar da vardır. Milliyetçi Hareket Partisinin de bir “Eğitim Destek Hesabı” oluşturulması ve aynı hedef doğrultusunda öğrencilere burs ve kredi olanakları tanınması, barınmalarının sağlanması ve her öğrencinin bu olanaklardan faydalanması hedefi izlenmektedir. Halkların Demokratik Partisi farklı bir yaklaşımla eğitimin bir kamu hizmeti olarak ücretsiz sağlanması gerektiğini velilerden hiçbir ücret talep edilmeyeceği ifade edilmektedir. Partilerin genel olarak eğitim bütçeleri ile farklı yaklaşımları bulunmaktadır. Ama Cumhuriyet Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi üniversite öğrencileri için burs ve kredi desteklerinin genişletmeyi planlamaktadırlar.

KAYNAKÇA

Afşar, M. (2011). *Eğitimin Ekonomik Temelleri ve Ekonomik Büyüme*”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:2417, Eskişehir, 1-132.

Akın, U. ve Arslan, G. (2014). İdeoloji ve Eğitim: Devlet-Eğitim İlişkisine Farklı Bir Bakış. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(1), 81-90.

Akyüz, Y. (2008). *Türk Eğitim Tarihi*. Pegem Akademi Yayınları. Ankara

Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2012*. Pegem. Ankara

AK Parti Seçim Bildirgesi. (2015). Erişim Tarihi: 3 Kasım 2015, Ağ Sitesi: <http://www.akparti.org.tr/upload/documents/2015-secim-beyannamesi-20nisan.pdf>

AK Parti (2015). Ak Parti Programı, http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi#bolum_ adresinden 19/03/2017 tarihinde alınmıştır.

Ayas, A., Çimer, A., Ekiz, D., Özmen, H., ve Diğerleri (1995). *Eğitim Bilimine Giriş*. Şule Yayınları, İstanbul.

Berber, Ş. (2001). Türkiye'deki Siyasi Partiler ve Eğitim Politikaları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi, 4, 2, 1-34.

Bulut, P. ve Güven, S. (2010). Primary education in political parties' programs. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 6(2), 281-300.

CHP Seçim Bildirgesi. (2015). Erişim Tarihi: 7 Kasım 2015, Ağ Sitesi: <http://www.yasanacakbirturkiye.com/CHP-SECIM-BILDIRGESI-2015.pdf>

CHP (2013). CHP Programı, Çağdaş Türkiye için Değişim. <http://www.chp.org.tr/wp-content/uploads/chpprogram.pdf> adresinden 19/03/2017 tarihinde alınmıştır.

Çepni, S., & Çil, E. (2010). *Fen ve Teknoloji Programı (Tanıma, Planlama, Uygulama ve SBS'yle İlişkilendirme)*. Pegem. Ankara.

Çetin, B. (2014). Eğitim ve Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

Demirtaş, B. (2008). Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler. Akademik Bakış, 1(2), 155-176.

Erdem, A. R. (2005). *Etkili ve Verimli (Nitelikli) Eğitim*. Anı Yayıncılık.

Ergün, M. (2009). *Eğitim Felsefesi*. Pegem Akademi. Ankara.

Ertürk, S. (1972). Eğitimde Program Geliştirme. Yelkentepe Yayınları, Ankara.

Gutek, G.L (1988). Philosophical and Ideological Perspectives on Education (Çev. Nesrin Kale). Ütopya Yayınevi.

Gürsoy, M. ve Karaboğa, A.B. (2015). Siyasi Partilerin Seçim Bildirgelerinde Eğitim Konusu. Route Educational and Social Science Journal, 2(4), 112-140.

HDP Seçim Bildirgesi. (2015). Erişim Tarihi: 3 Kasım 2015, Ağ Sitesi: <http://hdp.org.tr/images/UserFiles/Documents/Editor/HDP%20Se%C3%A7im%20Bildirgesi%20Tam%20Metin.pdf>

HDP (2015), HDP Parti Programı. <http://www.hdp.org.tr/tr/parti/parti-programi/8> adresinden 19/03/2017 tarihinde alınmıştır.

Kant, I. (2009). *Eğitim Üzerine*. (Çev.A. Aydoğan). Say Yayınları. İstanbul.

Kılıç, D. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*, Nobel Yayın. 1.Basım Nisan, Ankara.

Korkmaz, M. ve Öktem, G. (2014). Rousseau'nun Eğitim Anlayışı. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 2146-9199.

Kurt, İ. (2016). Eğitim Felsefesinin Mahiyeti, Fonksiyonu ve Geleceğine İlişkin Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Atatürk Üniversitesi: Erzurum.

MHP Seçim Bildirgesi. (2015). Erişim Tarihi: 7 Kasım 2015, Ağ Sitesi: http://www.mhp.org.tr/usrimg/mhpweb/MHPSecim_Beyannamesi2015ozet.pdf

MHP (2009), MHP Parti Programı, Geleceğe Doğru. http://www.mhp.org.tr/usr_img/mhp2007/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf adresinden 19/03/2017 tarihinde alınmıştır.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 323-343.

Sönmez, S. (1995). *Eğitilme Arzusunun Yüceliği, Eğitilmeme Özgürlüğünün Saçmalığı*. www.e-dergi.atauni.edu.tr/ataunigsed/article/download/.../10250023

Erişim Tarihi: 09/03/2017.

Sönmez, S. (1999). *Prof. Dr. Mümtaz Turhan ve Eğitimle İlgili Düşünceleri*. Atatürk Üniversitesi Yayınları- K.K.E.F Yayınları. No: 114. Erzurum.

Sönmez, V. (2002). *Eğitim Felsefesi*. Anı Yayıncılık. Ankara.

Sönmez, V. (2014). *Eğitim Felsefesi*. (12. Baskı). Anı Yayıncılık. Ankara.

Şentürk ve Turan (2012). Foucault'un İktidar Analizi Bağlamında Eğitim Yönetimine İlişkin Bir Değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(2), 243-272.

Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Tok, T.N. (2012). Türkiye'deki siyasal partilerin eğitim söylemleri ve siyasaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(2), 273-312.

Toprakçı, E. ve Güngör, A. A. (2014). Türkiyede'ki Siyasi Partilerin Eğitim Politikaları. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 9(1), 5-35.

Turgut, İ. (1992). *Eğitim Üzerine Felsefi Bir Deneme*. (5. Baskı). Bilgehan Matbaacılık. İzmir.

Usta, M. E. (2015). Siyasi Parti Programlarına Göre Eğitim Politikaları. *Türk Yazarlar Birliği Akademi Dergisi*, 13, 1-21.